

UMUDUN KADINLARI'NDA BU AY

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Sevgili umudun kadınları takipçileri

Sıcaklar yine devam etse de artık sonbahara yaklaşmakta olduğumuz bir gerçek. Bunu bilmek bile insanın içini rahatlatmaya yetiyor. Bu ay da beğeneceğiniz yazı ve konularla birlikteyiz.

‘Kadının Güncesi’ için Selvet Bayraktar Tokat bu ay da epeyce çalışmış. Diyanet İşleri Başkan Yardımcısının kadınları hedef göstermesi; Gebze’de meslek örgütlerinden ‘Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek’ kampanyasına destek; İstanbul Büyükşehir belediyesinden kadın istihdamına destek, üretici kadın stantlarından toplam 4587 kadının yararlanması; gözetleme teknolojisinin yeni kurbanı, İranlı kadınların başörtüsünü denetlemek için kullanılması; vegan anneye oğlunu yetersiz beslediği için ölüme sebebiyetten müebbet hapis gibi ilginç başlıklardan oluşuyor.

‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemizde Sultan Çamur Karataş bu ay ‘Kadın Savunma Ağı Mor Mekân’dan üç konukla söyleşiyor. Aysun Gençtanır, Diana, Hale Baydilli, örgütleriyle ilgili değerli aktarımlarda bulunurken her türlü ayrımcılığa, tacize, tecavüze, her bakımdan şiddete karşı çıkarak yola düştüklerini belirtiyor ve ilden ile birbirlerini savunma çağrılarını yineliyorlar.

Şule Sepin İçli ‘Bir Arkadaş Ziyareti’ adlı yazısında, bazı ailelerin ve işverenlerin engelli kadınlara karşı davranışlarını, onlar hakkındaki düşüncelerini dahası bakış açılarını sorguluyor. Öyle ki bir arkadaş ziyaretinden bile nelerin çıkabileceğini bir kez daha öğrenmiş oluyoruz. Böylece ne yerin ne zamanın ne de yaşı öğrenmeye engel olduğunu hep birlikte anlıyoruz.

Ebru Atilla, ‘Sır Mır Yok’ adlı çarpıcı bir yazısıyla yine bizimle. Kıpır kıpır yaşamının gerektirdiği tiyatro, kadınlarla ilgili projeler gibi işleri gerçekleştirirken anneliğinin aslında tüm hayatının meselesi olduğunu söylüyor ve işinden daha az anlamlı olmadığını vurguluyor.

‘Hak mı Hukuk mu Lütuf mu’ adlı köşemizde Şule Sepin İçli, avukat Özlem Ayata’yla vesayet hakkında söyleşiyor. Kimler, hangi durumlarda vesayet altına alınıyor, bunun için kanıt gerekiyor mu gibi konular irdelenerek örneklerle açıklanıyor.

‘Selvi Boylum Al Yazmalım’ köşemize ‘Gülbahar’ın Şarkıları’ adlı öyküsüyle ilk kez konuk olan Ebru Bozcuk bu yazının hepimizden izler taşıdığını, birçoğumuzun yaşamına dokunan öğeler barındırdığını ifade ederken, en sonunda Gülbahar’ın ‘İçi dışı gülbahar’ olarak olması gereken yeri seçip gittiğini vurguluyor.

‘Nasıl Yaşlanır Martılar?’ Yayla Boztaş’ın bu yazısında, yaşlılığın getirmiş olduğu izleri mizahi bir dille çeşitli objelere, nesnelere benzeterek bu izlerin insan üzerinde bıraktığı etkileri

yumuşatma yoluyla yaşamı eğlenceli hale getirmeyi başardığına hep birlikte tanık oluyoruz. Böyle olunca da ortaya eğlenceli, düşündürücü, insanı güdüleyen bir yazı çıkıyor.

Selvet Bayraktar Tokat ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşesine yine yararlı ve ilginç bulacağınız bilgilerle geliyor. Psilosibin sayesinde azaltılan alkol bağımlılığı, Aziz Sancar’ın başka bir deney yaparken beyin kanserinin tedavisini bulması, ilk kez uygulamaya geçen kanser ve kalp hastalığı riski için önleyici DNA Taraması. Ayrıntıları hep birlikte görelim.

Zehra Maviş, ‘Sosyal Medyada Kadınlara Yürüyen Erkekler’ adlı bu yazısında sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla bazı kötü niyetli erkeklerin kadınları rahatsız etme durumlarının da sıklaştığına dikkat çekerek cinselliğin bastırıldığı toplumlarda, kadınların kibar ve nazik davranışları bazı erkeklerce ilişkiye davet olarak algılanıp sıkıntı yaşandığını belirtirken aslında sorunun kız çocuğunda değil, erkek çocuğunun yetiştirilme tarzında aranması gerektiğini vurguluyor.

‘Sanatın Kadın Seslerinde’ Selvet Bayraktar Tokat yeni kadın sanat haberleriyle bizlerle. Aydılgel, ‘Kadınları aşağılayan hiçbir diziye müzik yapmam!’ diyor. Çiğdem Mater’in hapisshanededen gelen mektubu Venedik Film Festivalinde okundu. Ünlü balerin ve solist opera ve bale sınavını iptal ettirdi. Film tanıtımında ise ‘Demir Çeneli Melekler’ yer alıyor.

Sevgili Ergür Altan arkadaşımız, yine bir kadın diliyle sesleniyor bize, ‘Uyumsuz Kadınları İncitmeyiniz!’ adlı yazısıyla. Öyle ince, öyle kırılğan noktalara değiniyor ki bilmemiş olsak bu güzel yazının bir kadın elinden çıktığını sanabiliriz. Ergür Altan gibi kadınlarla empati yapabilen, onları içtenlikle anlayan erkeklerin çoğalmasını da umut ediyoruz.

Emine Ortakaya, ‘Bacıyân-ı Rûm (ANADOLU BACILARI)’ adlı yazısında Anadolu Selçukluları döneminde, eğiten, üreten bir kadın örgütlenmesini duyuruyor bize. İlginizi çekeceğini umuyoruz.

Buket Başaran Akkaya ‘Arı Kovanı’ köşemizde bu ay dublaj sanatçısı ve Oyuncu Burcu Başaran Yanger ile söyleşiyor. Kaliteli dublaj nasıl olur, kimler dublaj sanatçısı olabilir, karşılaşılan zorluklar nelerdir, senkron tutturmanın önemi gibi konulara değinilirken, geçmişe göre bu işlerin teknoloji sayesinde günümüzdeki kolaylığının altı çiziliyor.

Menekşe Koçak, ‘Duygularımızı İfade edebiliyor muyuz?’ köşesinde ‘Sapık Olan Kim?’ diye soruyor ve şehvetin üreme için gerekli olduğunu vurgularken, ancak bir kişinin duygusal olarak rızası alınmadan kişiyi mutsuz etmek suretiyle şehvet duygusunu tatmine çalışmanın sapıklık olduğunu dile getiriyor. Bunların daha iyi anlaşılabilmesi için de çok erken yaşlardaki eğitimin önemine değiniyor.

‘Tarihin Kadın Yüzleri’ Aynur Yurtseven ‘Roza Parks Dünyayı Değiştiren Kadın’ adlı yazısında 1943 yılında İnsan Hakları hareketinin aktif üyesi olan Roza Parks’ı anlatırken siyah ve

beyazların arasındaki ayrımcılık karşısında ilk kez tarihe geçen ve başarıya ulaşan otobüs boykotu eyleminden de söz ediyor. Yazıda Roza'nın daha başka başarı öykülerini de bulacaksınız.

Emine Kamçı, 'Tuz mu Şeker mi Yağ mı' adlı yazısında bazı çelişkili bilgilerin gerek kendisinde gerekse başka insanlarda oluşturduğu kafa karışıklıklarından söz ediyor.

Bu kez de Aynur Yurtseven ağaçtan düşme sonucu bir ayağından engelli olan Mine'nin yaşam öyküsünü kaleme alıyor 'İnci Tanesi' adlı yazısıyla. Mine'nin engelli olmayan eşiyle ayrılmasının toplum baskısıyla olduğunun dile getirilmesiyle, burada da yapılan bir ayrımcılığın vurgulanması isteniyor.

'Mucide Buluş Uygulamalar Diyarında' köşemizde bir parodimiz var. Serap İlter'in seri halinde yapmış olduğu ve parodi çalışmalarının bir bölümü olan 'Tanem Bir Tanem' adlı bu güzel parodiyi sunuyoruz. Bizlerle paylaşmak istediği, tek başına oynamış olduğu bu parodide görme engellilerin karşılaştığı yanlış müdahalelere, yanlış tutumlara dikkat çekerken, bunlardan sevimli örnekler de veriyor. Ayrıca görmeyenler için yapılmış olan uygulamaların bazı durumlarda sonuç vermediğinin altı da çizilmek isteniyor. Lütfen Serap İlter'e kulak verelim.

'Yüreğimizden Taşanlar' köşemizde bu ay da yine Şebnem Karakuş'la birlikteyiz. Şebnem Karakuş, 'Bulut İçen Kadın' ve 'Denizin Kızı' adlı iki güzel şiirle sesleniyor. Fincan fincan bulut nasıl içilir, önce bunu öğreniyoruz sonra da Denizin kızının küçük serüvenini yine Karakuş'un kendi dizelerinden, kendi sesinden dinliyoruz.

'Deneyimlediklerim' köşemizde bu ay yine Rahime Söylemez Çetin geçmişe ilişkin deneyimlerini paylaşmaya devam ederken 'Kek ve Krep Pişirirken' diyor. Ayrıntıları öğrenmeniz için bu yazıyı okumanızı öneriyoruz.

Şimdi de sıra 'Umut Şarkılarında. Kayahan 'Neden Olmasın' diyor. 'Çoktan yıkılırdık biz çoktan, umut olmasa!' diye de umudun önemini ne güzel vurguluyor.

Sizlere iyi okumalar, iyi dinlemeler.

Umutla kalın.

KADININ GÜNCEİ

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhaba değerli umudun kadınları sevenleri,

Yine farklı konuları içeren haberlerle beraberiz.

Önce başlıklar

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı kadınları hedef gösterdi.

Gebze'de meslek örgütlerinden 'Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek' kampanyasına destek.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinden kadın istihdamına destek.

Üretici kadın stantlarından toplamda 4 bin 587 kadın yararlandı.

Gözetleme teknolojisinin yeni kurbanı İranlı kadınlar: Başörtüsünü denetlemek için kullanılacak.

Vegan anneye oğlunu yetersiz beslediği için ölüme sebebiyetten müebbet hapis.

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı kadınları hedef gösterdi

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Burhan İşleyen, Diyanet TV'deki programında kadınların düğünlerdeki giyimlerini hedef aldı. İşleyen, “Salona bir giriyorum, hanım kardeşlerimiz bana kızmasınlar, sanki giyecek elbise yok, perişan. Niye böylesiniz? Allah, camiye girerken örtün, düğün salonuna girerken açıl diye bir emir mi verdi?” ifadelerini kullandı.

İşleyen konuyla ilgili erkeklere de çağrı yaptı. İşleyen babaların, abilerin, kocaların kızlara telkinde bulunması gerektiğini söyleyerek "Bir Müslümanca duruş gerekli. Bütün örtüleri açmış, sınırları ihlal etmiş, haramları işlemeye başlamış. Bir Müslüman bunu yapamaz. Hayat tarzımız kitaba uygun olmalı. Düğünlerimiz, eğlencelerimiz kitaba uygun olmalı” dedi.

Kadınların giysilerinin Diyanet TV’de hedef alınması ilk değil. İmam Halil Konakçı’nın “Sokaklar kasap dükkânı gibi. Et görmekten içimiz dışımıza çıkıyor” sözlerinin gündeme gelmesinden kısa bir süre sonra Diyanet TV’de bir programa katılan Din İşleri Yüksek Kurulu üyesi İdris Bozkurt, “Kadın, nikâh düşen yabancılara karşı el, yüz ve ayak dışındaki yerlerini kapatmalı” derken, “pantolonların daracık olduğu ve kadınların pantolon ile toplum içine çıkmasının tasvip edilmeyeceğini” savundu.

Gebze'de meslek örgütlerinden 'Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek' kampanyasına destek

Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneği “Okulda 1 öğün ücretsiz sağlıklı yemek her çocuğun hakkı” kampanyasını sürdürüyor. Kampanyanın büyümesi için Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneği Gebze’de emek ve meslek örgütlerini ziyaret etti. Birleşik Metal-İş Gebze 2 No’lu Şube Başkanı Necmettin Aydın ile görüşen Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneği Başkanı Selda Arslan ve Gebzeli dernek üyesi kadınlar, kampanyaya nasıl başladıklarını anlattı. Ülkedeki milyonlarca işçinin ekonomik sorunlar ile boğuştuğunu, sağlıklı yemeğe ulaşmanın herkes için giderek zor hâle geldiğini belirten Necmettin Aydın böyle bir kampanya için

Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneğine teşekkür ederek kampanyayı desteklediğini, tüm üyelerine duyuracaklarını ve anlatacaklarını ifade etti.

Birleşik Metal-İş Gebze 1 No'lu Şube Başkanı Selçuk Çiftçi, okullarda bir öğün ücretsiz ve sağlıklı yemek kampanyasının böylesi bir dönemde büyük önem arz ettiğini söyledi. Çiftçi, yoksulluğun artarak, en temel ihtiyaçlara dahi ulaşmanın imkânsız hale geldiği, kaliteli ve sağlıklı bir yaşamın başta işçiler için daha da zorlaştığını belirtti. Okulda 1 öğün ücretsiz, sağlıklı yemek verilmesi için yapılan kampanyayı bütün üyelerine duyuracaklarını ve destekçisi olacaklarını söyledi.

TMMOB Gebze İlçe Temsilciliği Başkanı Barış İnce, TMMOB olarak kampanya sürecinde ve kampanya sonuçlanıp hayata geçtiğinde besinlerin niteliğinin değerlendirilmesi ile ilgili dahil olabileceklerini dile getirdi. İnce, "Makine Mühendisleri Odası olarak Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneğinin yanındayız" diye konuştu.

Eğitim Sen Gebze Şube'sine yapılan ziyarette Şube Başkanı Eylem Bahadır ile yapılan görüşmede Bahadır, beslenme ve barınma sorunun eğitimin ve toplumun önemli bir sorunu olduğunu ifade etti. Bahadır, dernek tarafından başlatılan kampanyanın önemli bir adım olduğunu, binlerce gencin ve ailenin ekonomik sorunlar yaşadığını belirtti. Her sorunun temelinin ekonomik sorunlara dayandığını söyleyen Bahadır, bir öğün ücretsiz yemeğin kamusal bir hak olduğuna dikkat çekti.

Eğitim İş Kocaeli 2 No'lu Şubesi Başkanı Bülent Metin'i ziyaret eden Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneği, dernek olarak Mayıs ayından itibaren kampanyayı yürüttüklerini dile getirdi. Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneği Başkanı Selda Arslan, sağlıklı ve yeterli beslenmeyen çocukların kan hastalıkları, bodurluk, öğrenme güçlüğü gibi birçok hastalığa yakalandığını ve yaşamlarının bütününe etkileyeceğini belirtti.

Eğitim İş Kocaeli 2 No'lu Şubesi Başkanı Bülent Metin, beslenme sorunun önemine dikkat çekti, "bu sorun devletin esas sorunu ve yerine getirmesi gereken bir görevdir" dedi. "Okullar yapılırken yemekhane, spor salonu, kütüphane, laboratuvar gibi alanlarının planda olması gerekiyor. Birçok okulda çocukların ve gençlerin yemek için alanları yok. Bu da beraberinde sağlık ve güvenlik açısından riskli ve tehlikeli durumları yaratıyor. Evinde yemek zorunda kalan, süre az olduğu için hızlı yemeye çalışan çocuklar için hayati riskler bile doğuyor" diyen Metin, yapılacak yeni okulların tüm bu eksiklikler düşünülerek ve giderilerek yapılması gerektiğine, böyle alanlar olmayan okulların da en uygun şekilde yemek yiyecek alan sorununun çözülmesi gerektiğine dikkat çekti. Metin, Eğitim İş Kocaeli 2 No'lu Şubesi olarak kampanyayı destekleyeceklerini ve imzacısı olacaklarını belirtti.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinden kadın istihdamına destek

İstanbul Büyükşehir Belediyesi iştiraki Beltur, kadınların iş yaşamında daha fazla yer edinebilmesi için projeler üretmeye devam ediyor. Beltur, Carte D’or markasının yürüttüğü “Kadın Emeğiyle Güzelleşen Külahlar” projesiyle iş birliği başlattı.

Kadın istihdamını artırmak amacıyla yola çıkılan projeye başvuran adaylara, öncelikle mesleki ve teknik eğitimler verildi. İBB Kariyer üzerinden başvuruda bulunan tüm kadınlar; ‘Kaşıkçılık ve Sunum Teknikleri’, ‘Servis Kültürü’, ‘Krep ve Waffle Yapımı’, ‘Fiyat Dengesi’, ‘Gelir-Gider Tablosu’ olmak üzere toplam 10 modülden oluşan geniş çaplı eğitim aldı. Eğitimlerini tamamlayan 40 kadın, İstanbul’un farklı güzergâhlarındaki Beltur Dondurma satış noktalarında işe başladı.

Beltur Genel Müdür Yardımcısı Emir Sami İşmen, kadın istihdamını artırmaya yönelik bu ve benzeri proje çalışmalarının artırılacağını belirterek Kadın Emeği ile Güzelleşen Külahlar Projesi ile olan iş birliğinin devam edeceğini söyledi. İşmen, Beltur Dondurma noktalarının da yakın zamanda 40’a ulaşacağını söyledi.

Kadın istihdamını destekleyen ‘Beltur Dondurma’ konsepti, ilk etapta 20 farklı noktada hizmete başladı.

Hizmet verilen noktalar; Anadolu ve Avrupa yakası sahil şeridi, Dalyan, Caddebostan, Şaşkınbakkal, Suadiye, Küçükyalı, İdealtepe, Süreyyapaşa, Atalar, Pendik, Tuzla, Bakırköy, Avcılar, Kadıköy, Harbiye Cemil Topuzlu Açıkhava Tiyatrosu önü, Hacıosman Atatürk Kent Ormanı ve Maçka Demokrasi Parkı’nda bulunuyor. Projeyle birlikte, Beltur Dondurma noktalarının artırılarak, daha çok kadına istihdam olanağı sağlanması amaçlanıyor.

Üretici kadın stantlarından toplamda 4 bin 587 kadın yararlandı

Mersin Büyükşehir Belediyesi’nin, üretici kadınları bir araya getirmek ve ekonomilerine katkı sağlamak adına başlattığı Üretici Kadın Stantlarına, Mersin’in üreten kadınları yoğun ilgi gösterdi

2,5 yıl önce başlayan projeden, şimdiye kadar 4 bin 587 üretici kadın yararlandı. Her ay farklı lokasyonlarda kurulan stantlar; 8-9 Eylül’de Akdeniz ilçesi içerisinde Yoğurt Pazarı’nda, 15-16 Eylül’de ise Tarsus Kültür Park’ta kuruldu.

Kendi ürettikleri doğal gıda ürünleri ile el emeği kullanılabilir kişisel ve süs eşyalarını bu stantlarda sergileyen kadınlar, kazandıkları para ile ev ekonomisine katkı sağlarken, hem sosyalleşiyor hem de emeğini görünür kılıyor.

mersin.bel.tr ve Teksin üzerinden doldurulan form ile başvuru yapan kadınların, evde üretim yapıyor olması şartı aranıyor. Büyükşehir Belediyesi’nin farklı ilçelerde farklı zamanlarda

düzenlediği Üretici Kadın Buluşmalarında bir araya gelen kadınlar kurulan stantlarda, evde ürettikleri doğal ve organik gıda ürünlerini tüketiciyle buluşturuyor. Stantlarda, el emeği gıda ürünlerinin yanı sıra, yine kadınların yeteneklerini ortaya koyarak oluşturduğu kişisel ve süs eşyaları da sergileniyor. Yıllardır evde üreten ve ürettiğini satacak bir ortam bulamayan üretici kadınlar, Büyükşehir'in projesi ile ürünlerini kazanca dönüştürüyor.

Gözetleme teknolojisinin yeni kurbanı İranlı kadınlar: Başörtüsünü denetlemek için kullanılacak

İran hükümeti ülkede sıkılaştırılan başörtüsü zorunluluğunu denetlemek için toplu taşıma araçlarında yüz tanıma teknolojisini kullanmayı planlıyor.

Erdemi Yüceltme ve Ahlaksızlığı Engelleme Merkezi Sekreteri Muhammed Golpayegani tarafından yapılan açıklamada kadınların giyimlerini sıkı bir şekilde denetlemek için gözetleme teknolojilerinin kullanılacağı ifade edildi.

Ülkede 15 Ağustos'ta yayınlanan kararnameyle birlikte başörtüsü zorunlulukları sıkılaştırılmış, kararın ardından birçok kadın sokakta, otobüste ve trende başı açık görüntülerini sosyal medyadan paylaşarak kararnameye tepki göstermişti.

Ülke geneline yayılan gösterilere İranlı yetkililer, gözaltı ve tutuklama dalgasıyla yanıt vermişti. Bazı kadınlar ise televizyonlarda itiraf konuşmaları yapmaya zorlanmıştı.

28 yaşındaki Sepideh Rashno otobüste yanındaki bir kişi tarafından uygun şekilde başörtüsü takmadığı için azarlanmış, daha sonra bu kişi diğer yolcular tarafından otobüsten indirilmişti. Görüntülerin sosyal medyada yayılmasının ardından Rashno gözaltına alınmıştı.

Ülkedeki hak savunucusu gruplar Rashno'nun gözaltında dövüldüğünü ve ardından televizyona çıkarılarak kendisini azarlayan yolcudan özür diletildiğini bildirdi.

2015'ten bu yana İran hükümeti oluşturulan biyometrik kimlik kartlarıyla birlikte vatandaşlarının iris taraması, parmak izi ve yüz ifadeleri gibi verileri topluyor. Araştırmacılar bu verilerin yüz tanıma teknolojisinde kullanılarak, kadınlar için giyim kodlarını sağlamak adına kullanılmasından endişe ediyor.

Vegan anneye oğlunu yetersiz beslediği için ölüme sebebiyetten müebbet hapis

Amerika Birleşik Devletleri'nin Florida eyaletinde, küçük yaştaki oğlunun yetersiz beslenmeden kaynaklı ölümü nedeniyle "cinayetten" hüküm giyen vegan bir kadın, çıkarıldığı mahkemece ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

Ailesi gibi katı bir vegan diyeti uygulayan 38 yaşındaki Sheila O'Leary Haziran ayında altı suçtan hüküm giymişti.

Sheila O'Leary, geçen Haziran ayında altı suçlamadan (birinci derece cinayet, ağırlaştırılmış çocuk istismarı, ağırlaştırılmış adam öldürme, çocuk istismarı ve iki çocuk ihmali) suçlu bulunmuştu.

O'Leary'nin cezası daha önce dört kez ertelenmişti. O'Leary'nin yargıcın hakkındaki kararı okurken hiçbir duygu göstermemesi dikkat çekerken mahkemede açıklama yapmak istemediğini söyledi.

Bununla birlikte, O'Leary'nin eşi Ryan Patrick O'Leary, aynı suçlamalarla yargılanmayı beklerken şu anda hapiste tutuklu yargılanıyor. Yetkililer, Florida'da yaşayan çiftin sadece çığ meyve ve sebze yediğini belirtti.

Bir polis raporuna göre, Ezra O'leary adlı 18 aylık erkek çocuk 17 kiloydu ve Eylül 2019'da öldüğünde yedi aylık bir bebek büyüklüğündeydi. Adli tıp doktorları, Ezra'nın öldüğü sırada bir haftadır beslenmediğini tespit etti.

Polisler, ayrıca çiftin yetersiz beslenen 3 ve 5 yaşlarında iki çocuğu daha olduğunu açıkladı. Florida Eyalet Savcısı Amira Fox, iki çocuğun da 'aşırı ihmale' maruz kaldığını söyledi.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle yüreğinizden umut eksik olmasın.

8 Eylül 2022

ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM

KADIN SAVUNMA AĞI, MOR MEKÂN

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

KONUKLAR: Aysun GENÇTANIR, Diana, Hale BAYDİLLİ

Sultan: Sevgili Umudun kadınları dinleyicileri. Bu gün Kadın Savunma Ağından arkadaşlarımızla birlikteyiz. Şu anda yanımızda üç arkadaşımız var.

Aysun: Herkese merhaba. Kadın Savunma Ağından Aysun ben.

Diana: Herkese merhaba. Kadın Savunma Ağından Diana ben.

Hale: Merhabalar. Ben de Üniversite Feminist Kolektiften Hale.

Sultan: Önce siz kendinizi biraz tanıtır mısınız? Bu çalışmalara nasıl başladınız? Her birimiz için tek tek söylüyorum. Ondan sonra da içinde bulunduğumuz ortam nasıl bir işleve sahip ve nasıl yürüyor onu merak ediyoruz.

Aysun: Tabi. Ben biraz kuruluş hikâyesinden bahsedeyim. Bundan dört yıl önceydi yaklaşık olarak. Biz aslında bizim memlekette kadınların durumu ortada. Karşı karşıya kaldığımız şey tek bir şey değil açıkçası. Kadın olmaktan kaynaklı yaşadığınız sorunlar var. Doğduğumuz andan itibaren aslında toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bize biçmiş olduğu roller var ve asla kalıplara da

sıgırmıyoruz değil mi, nasıl kalıplara sığmıyoruz, o toplumsal cinsiyet rolleri dediğim şeyler bazı şeyler biçiyor. Aslında biz bunları istemiyoruz. Nasıl yaşamak istiyoruz sorusuna verdiğimiz cevaptır. Eşit özgür yaşamak istiyoruz, nasıl giyindiğimize, nasıl yaşayacağımıza başkalarının karar vermesini istemiyoruz. Bunları dert eden kadınlar olarak açıkçası yan yana gelip, önümüze kendi hedeflerimizi koyduğumuz, tabi kolay değil bir kadın örgütü kurmak. Kadın Savunma Ağının başlangıcı için söylüyorum. Bu dertle, bu niyetle, tacize, tecavüze, homofobiye, transfobiye, kadın düşmanlığına, erkek şiddetine, erkek şiddetinin türlü biçimlerine, psikolojik şiddete, ekonomik şiddete karşı mücadele etmek için yola çıkmış olduk. İlk olarak Ankara ve İstanbul'da kadından kadına bir çağrımız var, birbirini savunma çağrısı. Hala bu çağrı devam eder. Savunma çağrısı diyerek, aslında kendi deklarasyonumuzu yayınladığımız, kendi eylemlerimizi yaptığımız, Ankara'da çocuk istismarı olmuştu. o dönem Mamak'ta Natoyolu'nda. Onu öğrenmiştik. Mesela o çocuk istismarına karşı mücadele verirken kendi aslında Kadın Savunma Ağımızın ilk eylemini de yapmış olduk. İstanbul'da Kadıköy'de. Derken bir süreç aslında bizim için. Kolay da bir süreç değil. Çağrımızı büyüttük, kapı kapı, sokak sokak, mahalle mahalle dolandık. Her dolandığımızda başka bir kadın arkadaşımızla tanıştık ve gerçekten sadece kadın olduğumuzdan kaynaklı yan yanayız. Bu yeterli oluyor bizim için. Aynı sorunları, aynı dertleri yaşıyoruz. Birbirimizi tanımamıza gerek yok. O etkileşim ilk iletişimle zaten birçok şeyde anlaşılabiliyor, anlayabiliyoruz birbirimizi, bunu söyleyebilirim. Daha sonra Mor Mekân. Şu an aslında birlikte oturduğumuz sohbet ettiğimiz yer Mor Mekân. Kızılay'da Olgunlar'da. Gelmek isteyenler için söyleyelim. Kavaklıdere Mahallesi, Kızılırmak Sokak, 5/2 de'yiz biz. Güzel bir bahçesi var. Hemen böyle giriş katta geldiğinizde zaten ya da sorduğunuzda, bu sokağa girdiğinizde, sorduğunuzda size göstereceklerdir. Ulaşımı kolay, yetişilebilir, ulaşılabilir bir yerde. Biz Mor Mekânı şunun için açmış olduk. Evet, bir kadın örgütü kurduk, bir yıl boyunca çalışmalarımızı faaliyetlerimizi sürdürdük. Birazdan bahsederim bu faaliyetler nelerdir. Bunları sürdürdük ama bir noktaya geldiğimizde şuna ihtiyaç duyduk, ya işçilerin gideceği bir sendikası var değil mi, insanların kendi mahallelerinde gidip, oturup sohbet edebileceği dernekleri var. Peki, kadınların neden yan yana gelip politika ürettiği, birbiriyle dayanıştığı, aslında bugünden kurmak istediği dünyayı yarattığı bir mekân olmasın dedik. İsmi niye Mor Mekân dersanız, mekânımız olsun kadın mücadelesinin bayrağı da olsun, o da morla yükselir. İşte Mor Mekân ismi bu şekilde konulmuş oldu. Kendi kendimize yani her gün gerçekten yan yana gelip politika ürettiğimiz, memleketteki siyasal, politik gelişmelere karşı sohbet ettiğimiz, buraya dair nasıl mücadele yürütebiliriz diye düşündüğümüz, bununla da yetinmeyerek aslında Ankara'da her bir kadının hangi sorunu varsa, buna nasıl çözüm üretebiliriz, bunları konuştuğumuz bir yer burası. Bununla sınırlı kalmıyor, birlikte eğlendiğimiz, çünkü eğlenmek de politik bir şey kadınlar açısından. Birlikte dayanıştığımız bir mekân. Her gün açık, saat 11:00 ila 6 arası gelebilir gelmek

isteyenler. Buraya uğramıyordur, sosyal medyadan bize ulaşabilir. En son zaten tekrar söyleriz. 8 Mart'ı da geçirdik şimdi mesela. Aynı zamanda 8 Mart 25 Kasım gibi kadınların mücadele günlerinde de sokağa çıkan kadınların mekânıdır Mor Mekân. Böyle söyleyebilirim ben, birazdan arkadaşlarımda eklemeler yapacaktır kendi yaşadıkları süreçlere dair. Çünkü herkesin de örgütlenme deneyimi var. Herkesin bu mekânla ilk tanıştığı an, tanıştıktan sonra sürece katıldığı an var. O kıymetlidir bizler açısından. Ben biraz kuruluş sürecinden bahsetmiş oldum. Ankara'da şu an Keçiören'de, Mamak'da, Dikmen'de, Batıkent'te Kadın Savunma Ağı olarak faaliyet yürütüyoruz. Neler yapıyoruz? Öncelikle temiz öz savunmadan bahsetmek isterim ben. Erkek şiddetinin kaynağını tespit ettiğimiz, bu kaynağı ortadan kaldırmak için de birlikte hangi yöntemleri, mücadele araçlarını geliştireceğimizi konuştuğumuz atölyelerimiz var bizim. Toplumsal cinsiyet, öz bakım, Patriarka, öz bilinç gibi kavramları açığa çıkardığımız interaktif atölyelerden bahsediyorum. Bu Kadın Savunma Ağına özgü bir atölyedir. Pek tabii ki kurulduğumuz günden sonra yayılmaya başladı öz savunma atölyeleri. Sadece fiziksel bir şeyden bahsetmiyoruz biz burada. Aynı zamanda kendi güvenli alanını oluşturma, kendi bedeninin, emeğinin bilincine varabilme, buna müdahale edebilme ya da mesela bir sokakta yürürken karanlık ve aydınlık bir sokak vardır. O an aydınlık sokaktan gitmek kendisi için güvenli ise bir kadının bunu tercih edebilme, bu özgüvene, bu öz benliğine sahip olabilmedir feminist öz savunma ve kadın Savunma Ağı feminist öz savunma örgütüdür aynı zamanda. Bunun dışında flört şiddeti gibi beden, cinsellik, dans atölyesi gibi masal atölyesi gibi gerçekten emekle, ekiplerle, çalışma gruplarıyla oluşturduğumuz birçok atölyemiz var bizim. Bunları yapıyoruz, çağrılar yapıyoruz sosyal medya üzerinden. Bize ulaşan her kadın illa Mor Mekâna gelmesine gerek yok. Biz onların yanına gidiyoruz. Birlikte bu atölyelerimizi gerçekleştiriyoruz. Ankara'da şu an bu dört mahalle dışında da neredeyse her bir yerde aktif faaliyet yürütmeye çalışıyoruz. Derdimiz çok açık aslında. “Kadın kadının yurdudur” o zaman birbirimize yurt olabileceğimiz yerler yaratıyoruz. Birbirimizi şiddet karşısında koruyup savunabileceğimiz alanlar yaratıyoruz. Bunun mücadelesini veriyoruz. Bütün kadınların da aslında bu çağrıya kulak vereceğini de biliyoruz. Bunun dışında 8 Mart 25 Kasım gibi günlerde özel örgütlenme süreçleri geçiriyoruz. Her sokakta neredeyse bildiri dağıtımlarından eylemlere, eylemlerden bu dediğim atölyelere kadar kapı kapı dolaşmaya çalışıyoruz. Pek tabii ki ağıma katılan her arkadaşımızla her kadın arkadaşımızla birlikte daha da güçleniyoruz. Bir kişi değil kolektif bir güçten bahsediyoruz burada. Kişilere bırakılan değil gerçekten her bir kadının emeğiyle kurulmuş bir süreçten bahsediyoruz. Biraz sonra Mor Mekânda dayanışmayı nasıl kurduğumuzu, dayanışmayı nasıl büyüttüğümüzü anlattığımızda, zaten bizim örgütümüzün ya da Kadın Savunma Ağının ne kadar dayanışmayı yaşatarak ilerlediği de açığa çıkacaktır diye düşünüyorum. Sözümler neyse aslında

yaşadığımız da o. Ben biraz uzun bir giriş yapmış oldum. Arkadaşlarım tamamlasınlar sonra tekrar söze dâhil olurum.

Sultan: Tamam, sadece şunu da öğrenmek isterim. Bu Mor Mekâna, Kadın Savunma Ağına gelene kadar, Aysun kısaca hangi aşamalardan geçti, kişi olarak Aysun.

Aysun: Tamam, şöyle, feminizm dönüştürücüdür, feminizm kurucudur aynı zamanda. Belki de bundan dört yıl önce içi içine sığmayan, kendi kalıplarını aşmaya çalışan Aysun, şimdi kendine, kendi hikâyesini yazdığında aslında nasıl yaşamak istiyorum sorusuna verdiği cevabı bulmuş oldu Kadın Savunma Ağıyla beraber ve kendini feminist ilkelerle donattığında, dünyanın daha yaşanabilir bir hale gelebildiğini de görüyoruz çünkü bir hülyamızla romantik bir şeyden bahsetmiyoruz. Gerçek bir şeyden bahsediyoruz, o da değişecek, bu dünya değişecek, bu dünya dönüşecek, bu sistem yıkılacak aslında bu gücü hissetmek, kendi örgütünde bu gücü bulabilmek beni bir gün daha yaşayabilme inancına, aynı zamanda umuduna itmiş oluyor. Herhalde diyebileceğim şey bu. Anlayışla, dayanışmayı büyüten, birbirini anlayan, kendine değil kolektif iradenin varlığına inanan, sadece kendine inanarak yapmayan, yani bunu birey olarak değil kolektif birliktelikle var olmayı tercih eden, aynı zamanda mesela ilişkilere önem veren, kıymet veren, insani ilişkilere, bunun dışında dayanışmayı kadın dayanışmasını her yaşadığında bir kez daha ne kadar güçlendirici bir duygu olduğunu bilen, yetmiyor, söyleyecek çok fazla söz var. Hepinizin kişisel hikâyesi farklıdır tabii ki de ama şöyle diyebilirim feminizmle ben kim olduğunu öğrendim. Her kadının da farklı bir hikâyesi vardır ama kim olduğumuzu öğrenme aynı zamanda da devrimci bir güç açığa çıkarıyor feminizm. Kadın Savunma Ağı aslında benim için böyle bir hikaye oldu böyle bir Aysun yarattı. Bunu söyleyebilirim.

Sultan: Çok teşekkür ederim. Diana seninle devam edelim.

Diana: Benimle devam edelim. Ben çok yeniyim burada. Aralık Ocak aylarında burayla tanıştım. Öncelikle bu yaşadığımız dönemde kadınlar üzerindeki bu yaşanan şiddet, kadın şiddetine, ölümlerine vs. bunlarla ilgili ne yapabilirim ya da bir şeyler yapabilir miyim diye düşünerekten internet üzerinden sosyal medyadan araştırdım. Ondan sonra burayı buldum. Buraya geldiğimde gerçekten böyle bir şey olabilir mi diye sorguladım aslında. Ondan sonra geldiğimde Aysun'ı gördüğümde, diğer arkadaşları gördüğümde gerçekten bir umut ışığı içinde dolmaya başladı ve kadınlar için bir şeyler yapabileceğime gerçekten inandım. Sadece o değil. Geldiğimde birçok hani bu kısa sürede birçok şey yaptık kadınlar için. Cinsel istismara uğrayan kadınların mahkemelerine olsun, onlarla davalarına olsun beraber gittik, onları destekledik. Ondan sonra 8 Mart'taki o coşkumuz, o yaşadığımız heyecanı gerçekten Türkiye'de ya da belki dünya üzerinde yarın öbür gün kadınlar için bir şeyler yapabileceğimize inandırdı ve bunu bir ışık olarak içimde doğduğunu söyleyebilirim.

Sultan: Harikası. Bir de Hale'yi dinleyelim.

Hale: Arkadaşlarım çok güzel konuştular. Ben biraz duygulandım. Ben biraz önce üniversitedeki feminist kolektiften bahsedeyim. Sonra Mor Mekâna olan bağlantıma geçeyim. Biz özerk, demokratik, bağımsız bir üniversite hayali kuran ve bunun gerçekliği için mücadele veren bir alan örgütüyüz. Üniversitedeki cinsiyetçi eril bilim diline karşı, akademideki tacizci profesörlere, tecavüzcü hocalara karşı, aynı zamanda tacizci öğrencilere karşı mücadele veren ve Aysun'un da bahsettiği feminist politikamızı üniversiteden ören ve bu dünyayı da kurmak için mücadeleyi, o sesi üniversiteden yükselten bir alan örgütüyüz. Bunun için biz de çalışmalar yapıyoruz. Bunun için üniversitedeki kampüslerimizdeki arkadaşlarımızla temasa geçiyoruz. Onlarla mücadeleyi beraber büyütüyoruz, beraber dayanışıyoruz. Bazı alanlarımız var. Sonuçta biz üniversiteliyiz ve alanlarımıza göre de hareket etmeliyiz aynı zamanda. Feminist medyamız var, feminist hukukumuz var, feminist sağlığımız var. Kendi alanlarımızda çalışıyoruz. Ben mesela hukuk öğrencisiyim. Biz feminist hukuk çalışması yapıyoruz aynı zamanda. Bu bahsettiğimiz politikaları hukuk diline uyarlıyoruz. Erkeği yücelten erkek yargıya karşı gerçek adaleti, gerçek yargıyı savunuyoruz. Davalara gidiyoruz. Ya da feminist avukatlarla beraber atölyeler veriyoruz. Daha geçenlerde nafaka atölyemiz oldu. Bu şekilde çalışıyoruz. Feminist sağlık alanında, sağlıktaki kadınların ve lubunyaların yaşadığı sorunlara değiniyor, sağlıkta erişim hakkına değiniyor, kadınların kürtaja ulaşamamasına değiniyor ya da HIV'e karşı insanların önyargılarına, bunun değiştirilmesine değiniyor, bunun için mücadele veriyoruz. Bununla çalışıyoruz. Mor Mekân bizimde evimiz. Biz beraber işletiyoruz burayı. Atölyelerimizi burada yapıyoruz. Arkadaşlarımızla burada oturuyoruz. Buraya gelip sabahdan açıyoruz, çayımızı kahvemizi koyuyoruz. Ders çalışıyoruz, sınavlarımıza çalışıyoruz. Beraber sohbet ediyoruz. Aynı zamanda bizim de soluklanabildiğimiz bir yer. Kendine ait bir odada gelip dinlenebildiğimiz, kimi zaman dertleşebildiğimiz, o duygudaşlıkla beraber bir şeyler yapabildiğimiz, kendimizi yeniden var edebildiğimiz bir yer burası bizim için. Böyle diyebilirim ben de.

Sultan: Bu kendine ait bir oda nedir?

Hale: Burası şu an kendime ait bir oda. Yani dış dünyada bize karşı olan çok fazla şey var. Çünkü patriarkayla mücadele ettiğimiz bir dünyada yaşıyoruz. Ama ben buradan içeri girdiğim an dışarda bıraktığımı biliyorum. Burası benim güvenli alanım diyebilirim. İçeri giriyorum, buraya yürüyorum, mesela yorgunsan uzanıyorum, kitap okumak istiyorsan kitap okuyorum ya da yoldaşlarım geliyor konuşuyoruz dertleşiyoruz. Burada bizim kendimize ait bir dünyamız var aslında. Omun içinde yaşıyoruz. Dışarıda hayal ettiğimiz ve kurmak için mücadele ettiğimiz dünyanın küçük bir alternatifi burası.

Sultan: Burası gördüğüm kadarıyla küçük bir daire. Bir salon gördüm, iki tane küçük oda gördüm. Şimdi içinde bulunduğumuz odanın kapısında da “kendine ait bir oda” yazıyor. Nereden çıktı bu kendine ait oda.

Aysun: Virginia Wolf’tan. Ben biraz Mor Mekânı anlatayım. Bahçemiz var bir tane. Ufak merdivenlerle iniyoruz, sonra kapısını açmış oluyoruz. Girdiğimiz ilk yer salon dediğimiz bizim atölyeleri yaptığımız yer aslında. 30 kişinin falan sağabileceği bir yer.

Sultan: Atölye dediğiniz eğitim atölyeleri, dayanışma atölyeleri.

Aysun: Biraz önce ismini geçirdiğim. Feminist öz savunma, flört şiddeti, Hale'nin mesela bahsettiği nafaka atölyesi, hukuk atölyesi, sağlık atölyesi. Aslında atölye dediğim şey bizim, kadınların o dönem var olan saldırılara karşı kendi bilincin açığa çıkardığı, eşit düzlemlerde yan yana gelip birlikte sohbet ederek aslında şiddetin kaynağına ulaştığı formatları düşünelim. Atölye diye bunu söylüyoruz. İnteraktif olduğu için aynı zamanda. Yani şöyle bir şey yok. Biri geliyor eğitim veriyor değil, tam tersi her kadının kendi deneyimi, kendi bilgisiyle oluşturulduğu için atölye. Oturma düzenimiz bile daha yuvarlaktır mesela bizim. Çünkü o eşitliği temsil eder aynı zamanda. Atölyeleri yaptığımız yer, salonumuz oluyor. Sonra giriyoruz sağda bizi mutfakımız karşılıyor. Holden geçiyoruz. Holden geçince sağda ve solda iki odamız var. Bir tanesi kendine ait bir oda. O da aslında Virginia Wolf’un bize bırakmış olduğu aslında bir şey. Sadece o değil. Her insanın her kişinin bu odada kendi istediğini yapabilmesi var. Dinlenmek isteyen dinlenir, kitabını okumak ister kitabını okur, müzik yapmak isteyen müziğini yapar, bazen genelde kalorifer başında dertleşme odasıdır burası. Tık tık kapı onun için çalınır kapalı olduğunda anlaşılır ki içeride birileri bir şeyler yapıyor. Karşı tarafta daha teknik odamız. Şiddete uğrayan kadın arkadaşlarımızla görüştüğümüz, neler yapabileceğimizi birlikte konuştuğumuz faaliyet odamız. Şimdi üç yılın sonunda değiştirelim dedik artık iç dizaynını. Yavaş yavaş bahar çağrısıyla iç dizaynı değiştirmiş olacağız. Hale üniversite feminist kolektiften bahsedince aklıma şey geldi. Kadın Savunma Ağı nasıl bir örgüttür, ufak bir belki işleyişinden bahsedebilirim kafa karışıklığı yaratmasın diye. Aslında Kadın Savunma Ağı, içerisinde kendi özerk örgütlenmelerine sahip birçok örgütün de yer almış olduğu bir örgüttür. Bir alan örgütünden ziyade aslında bir kentin kadın örgütüdür. Her alan örgütü Kadın Savunma Ağı’nın bir parçası olabilir ya da şöyle anlatayım mesela Batıkent’te Güne Bakanlar Kadın Kooperatifi var. Kadın Savunma Ağı’mızın bir parçasıdır. Bu ne demektir, oradaki bütün kadın arkadaşlarımız yani emeği, hakkını savunmak için Güne Bakanlar Kadın Kooperatifini açmış bütün kadın arkadaşlarımız Kadın savunma Ağı’mızın bir parçasıdır. Hukuk çalışmamız vardır özel olarak toplumsal hukuktan kadın arkadaşlarımız var mesela. Kendi faaliyetlerini devam ettirmekle beraber aynı zamanda bu ağın bir parçasıdır. Üniversiteli feminist kolektif, üniversiteli kadınların öz örgütüdür, lubunyaların öz örgütüdür. Aynı zamanda Kadın Savunma Ağı’nın bir

parçasıdır. Ya da mahallede faaliyet yürüten, mahallede gerçekten görünmeyen emeğin sesini yükselten, ev içerisindeki bütün işlerin üstüne yıkıldığı, mücadeleyi bir ışık olarak gören bütün kadın arkadaşlarımız, halk evci kadın arkadaşlarımız da Kadın Savunma Ağımızın bir parçasıdır. Bunun gibi ismini sayacağım şimdi eksik de bıraktıysam af olsun, ismini sayacağım birçok kendi özel örgütlenmeleri olan arkadaşlarımız da var kadın savunmanın bir parçası olarak. Burada örgütlenmek çok kolay. Ben kadın mücadelesini yükseltmek istiyorum, Kadın Savunma Ağına ulaşmak istiyorum derseniz, herhangi bir önünüze engel çıkmayacaktır. Sosyal medyadan kadın savunması diye yazdığınızda Instagram, Twitter, Facebook, orada bizimle iletişime geçebileceğiniz numaralar ya da kayıt formları var. Oraya kayıt olmanız yeterli. Biz hemen iki haftada bir düzenli takip ediyoruz. Buradan ulaşabilirsiniz. Mor Mekânın adresini vermiştim. Bu adrese gelebilirsiniz. Bu yetmedi mi elbet sizin bir gün kapınızı çalacağız, biz buna inanıyoruz. Çünkü Ankara'da dolaşmadığımız yer kalmayacak. O kapıyı çaldığımızda ulaşabilirsiniz ya da illa bizimle temas etmenize gerek yok bizim bir sitemiz var mesela o sitede feminist öz savunma atölyesinden aslında yaptığımız birçok faaliyete kadar anlatmaya çalışıyoruz. Oralardan bizleri takip ederek kendi bulunduğunuz yeri de kadın mücadelenizin bir alanı halini getirebilirsiniz. Evde, işte, okulda, sokakta. Neredeyse orada kadın mücadelesinin bayrağını, Kadın Savunma Ağının ilkelerini, işleyişlerini yerine getirebilirsiniz. Sadece Ankara için değil Türkiye için de illa bizim olmamıza, varlığımızın olmasına gerek yok. Ben bu ağı kurarım, burada da faaliyet yapmak istiyorum diyen herkes, sitemizden Kadın Savunma Ağı nasıl kurulur kısmı var. Oradan hemen okuyup, broşürlerimiz var orada, broşürleri çıkartıp çalışmaya başlayabilir. Kadın mücadelesine yükseltmek için ekstra başka bir şeye gerek yok. Yeter ki beni bir derdim var. Bu memlekette yaşayan insanlara karşı bir şeyler yapabilmek istiyorum diyelim. Bu bizim için başlangıçtır.

Sultan: Şöyle bir şey geldi aklıma, hani biz sadece burada değiliz, her yere gidebiliriz gidiyoruz da dediniz ya örneğin bir görmeyen arkadaşımız size ulaşsa, ben sizin mekânınıza gelmek istiyorum ama nasıl geleceğim ki dese ne yapabilirsiniz?

Aysun: Öncelikle bizim bir kadın örgütü olarak ta gerçekten görme işitme engelli arkadaşlarımız için de bir politika üretmeye ihtiyacımız var ama bunu mesela öznesi biz olarak yapamayız. Yani asıl özneleri ile beraber, gerçekten bu duyguyu yaşayan, bu süreci yaşayan kadın arkadaşlarla temas etmek zorundayız ilk önce ki neyi çözebileceğimizi, neyi üretebileceğimizi bilelim. Hangi sorunlarla karşı karşıyalar, hangi politika geliştirmemiz gerektiğini bilelim. Onun için buradan da Umudun Kadınları okuyucularına, dinleyicilerine çağrımız olsun. Kadın Savunma Ağına gelin katılın beraber bir politika üretelim. Birlikte kadından kadına tüm sorunlarımızı çözecek bir yöntem bulalım. Çünkü gerçekten aslında iktidarın kenti yok ettiği bir noktada, yaşamak da zorlaşıyor. Özellikle pandemi dünyası özelinde konuşursak. Neyse şunu söyleyebilir, birisi bizi

aradı görme engelliyim ve sizinle temas etmek istiyorum lakin Mor Mekâna gelemiyorum. Bize güvenirlerse ki kadında dayanışması adına güvenebilirler, biz yanlarına gideriz, telefon yeterli bize. Adresleri vermesi yeterli. Ben sizinle tanışmak istiyorum, sohbet etmek istiyorum evime gelebilir misiniz diyebilir. İş yerime gelin misafir olun diyebilir. Neredeyse oraya bizi çağırabilir, bu zaten yaptığımız bir faaliyet ya da Mor Mekânı görmek istiyorum diyebilir. Lakin arkadaşımız tek başına gelemiyorsa hiç sorun değil, biz buradan çıkarız, arkadaşımızı neredeyse gider oradan alırız. Mor Mekâna getiririz. Yapmamız gerektiği şeyi yaparız yani kadın dayanışması bunu gerektirir. Aynı zamanda bir aralar işaret dili öğrenmeye çalışıyorduk mesela Mor Mekânda. İşaret dili dersi veren arkadaşlar vardı. Birçok arkadaşımız da aldı neredeyse. Çünkü biz istiyoruz ki her kadınla iletişime geçebilelim. Yani ne gerekliyse onu yapalım. Mesela işaret dili öğreniyorduk konuşabilmek için tüm kadın arkadaşlarımızla da. Ya da mesela 8 Mart 25 kısımlarda özel olarak basın metinlerini Kadın Savunma Ağından doğru, işaret diliyle çevirtiyorduk biz orada okunan basın metnini. Gerçekten dönüştürücü ve birbiriyle iletişimde güçlendirici yöntemler bulmaya çalışıyoruz onu söyleyebilirim. Sosyal medya bunun için bir araç aynı zamanda. Orayı geliştirebilecek yöntemler de düşünmeye çalışıyoruz. İşte sadece sesli videolar değil, aynı zamanda altyazılı nasıl yapabiliriz, bunun peşindeyiz. Bunları da düşünüyoruz. Ya da işaret dilini oraya koyabilir miyiz yani bunların hepsi bir miktar teknik bir altyapı da gerektirebiliyor. Teknik dediğime bakmayın, video çekimden ziyade çekimden sonraki süreciyle ilgili bir şey söylüyorum. Bu yeteneklere sahip kadın arkadaşlarımızın bizimle beraber olması gerekiyor. Şöyle ki çok basitçe anlatayım mesela burada resim atölyesi yapmıştık. Çünkü ressam bir arkadaşımız vardı. Hemen dedi ki resim yapalım, yani anlatmak istediğim böyle bir şey. Bu ağ böyle zenginleşiyor, böyle geliyor, böyle birbirine yetebilir bir hale geliyor ama hiçbir kadın arkadaşımız şunu hissetmesin. Ben orada ne yapabilirim ki demesin. Çünkü gerçekten çok fazla yapılacak bir şey var. Yeter ki ulaşalım birbirimize, sonra o yolu birlikte çizeriz zaten.

Sultan: Harikasınız, çok teşekkür ediyorum. Son sözlerinizi de alayım, ondan sonra bitirmiş olalım. Diana'dan başlayalım.

Diana: Öncelikle ben teşekkür etmek istiyorum sizlere. Bu Mor Mekânı umarım güzel bir tanıtımla sizlere sunmuşuzdur. Bu kadar diyeceklerim.

Sultan: Ben de çok teşekkür ederim.

Aysun: Hem teşekkür ederiz tabii ki de, hem de bir kez daha sabahtan beri konuştuğum şeyi söyleyelim. Kadından kadına bir çağrımız var, birbirini savunma çağrısı. Gelin birlikte dünyayı değiştirelim, gelin birlikte isyanımızı büyütelim, gelin beraber dönüştürelim. Buna inanıyoruz. Yalnız ve çaresiz değiliz. Olur ya o balkonda otururken ya da evinizin içerisinde tek kaldığınız bir an nasıl çıkacağım buradan hissiyatını ararsınız bazen. Evet, çıkılabilir oradan, o şiddetin

içerisinden. Çünkü aynı yıldızın altında, aynı gökyüzünün altında olan milyonlarca yıldızdan bir tanesiyiz. Belki bunu aklımıza getirebiliriz. Kadın Savunma Ağı burada, kadınlar burada, mücadele eden insanlar burada. Yeter ki birbirimize ulaşalım. Kendinize çok iyi bakın.

Sultan: Hale.

Hale: Ben de teşekkür ederim. Şey söylemek istiyorum. Hepimiz çok değerliyiz ve hiç birimiz yalnız değiliz. Bazen Aysun'un da dediği gibi içinden çıkamadığımızı düşündüğümüz anlar geliyor. Ama biz buradayız, siz de oradasınız. Birbirimiz için varız. Feminist mücadele, dayanışma bunun için var. Gelin beraber dünyayı değiştirelim. Biz mevcut dünyayı değiştirmek istemiyoruz, yeni bir dünya kurmak istiyoruz. Bu dünyayı beraber kuralım, beraber inşa edelim. Teşekkür ederim tekrar.

Sultan: Ben de çok teşekkür ederim. Kadın Savunma Ağının harika kadınları. Birlikte olduğumuza çok mutlu oldum. Umudun Kadınları Dergisinin dinleyicileri adına size çok teşekkür ediyorum. Sevgili dinleyiciler, bir sonraki söyleşide tekrar buluşmak üzere. Umutla kalın.

BİR ARKADAŞ ZİYARETİ

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Evde uzun süre kalmanın verdiği sıkıntıyla kendimi dışarı atmak istedim. Bir arkadaşım uzun zamandır beni çağırıyordu, ona gitmeye karar verdim. Beni genç kıızıyla birlikte çok güzel ağırladılar. Sohbet etmeye başlayınca, bir de baktık ki laf nereden nereye gelmiş. Belki söyleşi yapmak için sözleşseydik, bu kadar verimli bir sohbet olmazdı. Öğrendiklerimi size aktarmak istedim.

Arkadaşımın kıızıyla özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde çalışırken, tanışmışız. Onu hayal meyal anımsarken, o beni hiç unutmamış. Arkadaşımla birbirimizi tanımamız, bahçelerinde piknik yapmakla başladı. Kızı piknik yapmayı sevmediği için onunla evde ayrıntılı konuşmak kısmet oldu.

Arkadaşım konuşmalarında sürekli zihinsel engelli oğlunu anlatıyordu. Onun iş yerinde çok başarılı, mücadeleci bir yapısı olduğundan söz ediyordu. Kızını da anlatıyordu ama ben onun anlatımlarından, kızının zihinsel engelinin daha ağır olduğunu zannetmişim. Kızını tanıyınca, oğlunu daha çok ön plana çıkardığını söylemeden edemedim. Ayrımcılığın ilk tohumları ailede atılmıştı.

Zihinsel engellilerin sorunlarını konuşurken, ailelerin daha çok bilgi sahibi olduğunu düşünürüz ve çocuklarıyla ilgili onlardan bilgi alırız. Hele zihinsel engelli kadınların sorunlarını irdelediğimizde, klasik cinsel istismar vakaları kendini gösterir. Cinsel istismarı önemsemediğimi

düşünmenizi istemem. Klasik derken, asıl sorunların göz ardı edildiğini vurgulamak istedim. Bunları da arkadaşımın kızıyla derin sohbetlerimizden öğrendim.

Bütün zihinsel engelliler aynı düzeyde ağır engelli değildir. Engeli daha hafif düzeyde olanlarla konuşmanın, onların deneyimlerini paylaşmanın ne kadar değerli olduğunu anladım. Arkadaşımın kızının tanısı Özgül Öğrenme Güçlüğü. Yazma, not alma gibi meziyetleri yerine getirmekte biraz zorlanıyor. Yani yazma dışında yapılacak bir sürü iş var. Onları rahatlıkla yapabilir. Konuşması çok düzgün ve akıcı. Raporda özgül öğrenme güçlüğü tanısı aldığı için zihinsel engelli statüsünde değerlendiriliyor. Bu kategoride tanımlandığı için bakın hangi sorunları yaşıyor? “İş başvurularında zihinsel engelli bireylere sorulan klasik soru, ‘saldırgan davranışların var mı? Bunun için ilaç kullanıyor musun?’ Bütün zihinsel engelliler saldırgan mıdır? Bir-iki örneğe rastlamışlar, sanıyorlar ki hepsi böyle. Tam anlamıyla bir ayrımcılık ve kötü bir genelleme bu. Ben alıştım bu sorulara, artık hiç kızmıyorum. Bu sorulardan sonra yanıtım hayır olsa bile işe alınmayacağımı biliyorum” diyor.

Zihinsel engellileri işe alan özel sektör, ortalarda görünmelerini istemedikleri için onları şehir merkezinden uzak, izbe yerlere veriyorlarmış. Erkekler bunu daha kolay kabul edip gidebilirler. Peki bir kadın nasıl gitsin o kadar uzak yere. İş yerlerinin çoğunda servis yok. Mesai saatleri daha da uzayabiliyor. Kışın hava erken kararıyor. Ülkemizde yaşanan cinsel istismar olaylarını biliyoruz. Hele zihinsel engelli bir kadın olunca, istismarcılar, nasıl olsa anlamazlar düşüncesiyle daha çok cesaret etmiyorlar mı bu davranışlara?

Zihinsel engelli kadınların iş yaşamındaki sorunlarına az da olsa tanık olduk. Verimli çalışabilmek ve kendini yetiştirmek adına pek çok kursa katılmış ve sertifikalar almış. Annesi bu sertifikaların hiç işe yaramadığını söyleyince, “öyle düşünme, ben kendimi geliştirdim, arkadaş çevrem genişledi. Evet, iş bulamadım ama pek çok arkadaşımın derdine ortak olabiliyorum” diye itiraz etti.

Babasıyla iletişimleri de yok denecek kadar azmış. Baba gelince, odasına çekilir, orada etkili zaman geçirir, babasının aşağılamalarını duymazmış. Kendine böyle bir yol bulmuş. Bardağın dolu tarafını görmek böyle bir şey olsa gerek. Sözleri umut verici, olumlu, yaklaşımları hayat dolu ve sevecendi.

Erkek kardeşinin engeli daha ağır olduğu halde o iş bulabilmiş. Ne kadar uzak yere verirlerse versinler, gitmiş, yılmadan mücadele etmiş ve iş verenlerinin güvenini kazanmış, çalıştığı yerin vaz geçilmezi olmuş. Aynı mücadeleyi veremiyor bir kadın bu olumsuz koşullarda. Onlarla sohbet etmekten büyük bir keyif aldım. Belki bu yazıyı bir ilgili okur da kendisine rahatlıkla “hafif zihinsel engelliyim” diyen bir kadın arkadaşımız iş bulur, üretir, örnek olur. Bunu umut ediyorum.

Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına Dair Sözleşmeyi onayladık ve 28 Ekim 2009 tarihinden itibaren yürürlükte. Bu sözleşmeyi uygulamadığımız ortada. Çünkü ayrımcılık yasağı, (Madde 5) Çalışma ve İstihdam (Madde 27) adı altında düzenlemeler var bu sözleşmede. Bir kişi, engelli olduğu için, kadın olduğu için ayrımcılık yapılamaz. “biz seni engelinden dolayı işe almıyoruz” diyemiyorlar da başka bahaneler buluyorlar. İşkur, engelli iş alımıyla ilgili pek çok ilan yayımlıyor. Duyan da engellilere iş olanağının daha fazla olduğunu zannedecek. Anlaşılan işverenlerin önemli bir çoğunluğu, sözleşme maddelerine itibar etmiyor, ayrımcı, olumsuz değer yargılarına göre hareket ediyor.

Sakatlar haftasında medya engelli haberlerini yayımlamak için adeta birbiriyle yarışıyor. Eğer yaşanan sorunları bir hafta içine sığdırırsak, sorun çözmeye yalnızca şeklen yaklaşmış oluruz, sorunun özüne inemeyiz. Özgül öğrenme güçlüğü olan çok insan iş bulup çalışabiliyor. Sorun tanı almak mı? Kişinin yeteneklerinin, bilgi birikiminin, deneyimlerinin ön plana çıkarılması gerekmez mi? Kişinin kadın olması, engelli olması, özel gereksinimlerin nasıl karşılanması gerektiği konusuna girer. İşe almamak için bir engel teşkil etmez.

Çalışmak isteyen özgül öğrenme güçlüğü olan bir kadını, iş ortamlarına daha görünür bir biçimde katmalıyız ki işin niteliği, engelli bireylere olumlu yaklaşımlarımız öncelensin. Üretken insanların göz önünde olmaları, toplumun aydınlanmasını sağlar, bu tür örneklerin artmasına katkıda bulunur.

Engellilere abartılı övgüler yağdırmak, acıma duygusuyla yaklaşmak yerine, zihinsel engellilerle ilgili doğru bilgiler öğrensek, çalışma yaşamında engelli-engelsiz insanların bir arada üretmelerine fırsat versek daha iyi olmaz mı? Şimdi hiç kimseyi geride bırakmamak için harekete geçme zamanı.

28 ağustos 2022

SIR MIR YOK

YAZAN: Ebru ATİLLA

sonnebru@gmail.com

Erkekler, kadınlar giremesin diye izbe yerlerde toplanırlar ya...

Kadın olduğum için herkesin önüne, sahneye çıkmamdan daha doğal bir şey olamazdı. Toplumun benim için biçtiği kalıplara itiraz ettiğim her anda karşımda duran, birden beliriveren ve özellikle önüme konan engelleri aşamayacağım ihtimallerinden ziyade kendi varlığıma ihanet etmemek için neler yapabileceğime kafa yordum. İlk işimden itibaren, bir gün oralarda

söylediklerimin er geç kabul göreceğinden ve kadınları bir araya getireceğinden emindim. Gündelik yaşamım izin vermese de hazır hissediyordum çünkü bu coğrafyada mutluluktan daha öncelikli gayelerim vardı.

Judith Butler'ın deyişiyle 'bela olan bedenler' alan yaratmak için kıpırdamak zorundadırlar. Çocukluğumdan itibaren yerimde durduğumu hatırlamıyorum. Kendi başıma koşup yürümeyi öğrendiğim günlerde götürüldüğüm dans eğitimi, başımı belaya sokmamam için aileme zaman kazandırmak yanında, bana ileride neyi eleştirel biçimde unutmam gerektiğini öğretmiş olabilir. Anaokulundan liseye kadar her yıl temsillerde prenses rolüyle sahnede olmam, masalların uyandırma işlevlerini keşfetmeme sebep olmuş olabilir. Lise yıllarımda kütüphanelerde okuduğum kadın tarihine ilişkin kitaplar bende derin meraklar uyandırmış olabilir. Üniversitede istediğim her şeyi yaparım şeklindeki cahil cesaretimle elde ettiğim gereksiz başarılar, deneysellüğün ilkelerini pratik etmeme fırsat yaratmış olabilir. 26 yaşında ikiz çocuk doğurup, sorumlulukların sınırlarını keşfetmem ve toplumun bana yüklediği yeni statü ile baş etmem, olduğumdan daha güçlü hissettirmiş olabilir. Ayaklarımın üzerinde durmak için çalıştığım her iş, asıl yapmak istediklerimi çalar saat gibi her gün hatırlatmış olabilir. Tüm bu tecrübeleri paylaşma zorunluluğu yukarıda saydıklarımın sonucunda ya da sadece kendimden büyük bir şeyin içinde kaybolup, oradan gösterebileceğim bir şeylerle geri dönme heyecanından hiç vaz geçmememden kaynaklanmış olabilir.

Herkesin anlayacağı bir ölçüm, biçim kaygısı taşımadığım için kıpırdayarak, zıplayarak, dans ederek ama durmayarak 2009 yılında kendi tiyatromu kurarak alanımı açtım. Öncelikle kadın sorunlarını sahneye koyarak, amatör ve profesyonel kadınların ortaklaştığı projeler üretmelerine fırsat sağlayarak, eril dilden arınmış metinler yazarak, çağdaş sahneleme yöntemleri araştırarak ve durmadan gelişerek alanımı genişlettim. Bunca yıl, sayısız projeyi hayalden gerçeğe taşımak hala bana bebek adımı kadar yol almışım gibi hissettiriyor. Çünkü kadınların hak arayışı bildiğiniz gibi küresel ve tarihi çok eski bir mücadelesidir. Eril düzenin oyunlarını bozmak için daha fazlasına, yumruğunu kaldıran, harekete katılan daha çok kadına ihtiyaç var. Şu aralar 'mutluluğun 5 sırrı' minvalinde kitapları okumak yerine 'sır mır yok' diyebilmeleri gerekiyor.

12 yıldır yazdığım, yönettiğim, oynadığım oyunlar ve performanslar sırasında, gündelik hayatımın dışında çalışabileceğim bir fiziki mekânın olmaması, beni dış etkenlerle, bazen onlara rağmen üretmeye itti. Ursula Le Guin'in deyişiyle 'toplumsal ya da estetik dayanışmaya ya da onaya en az sahip sanatçılardan' biri oldum. Çünkü anneliğim hayatımın tüm meselelerini içeriyordu. Asla işimden daha anlamsız değildi. Sadece çok fazla enerji, pratiklik ve öncelikler konusunda imkânsız

bir denge gerektiriyordu. Bunun çözümü sahicilikteydi, en kuytumdan çıkan hayalimin bile samimiyetle işe dönüşmesinden başka seçeneğim yoktu. Diğer yandan tiyatrocusu olarak ev yaşamımı da oyun alanına çevirmekteydim. Aslında zamanla anladım ki tiyatromu kurmadan önce, asıl oyunun hayat olduğu konusuna direngen bir yaklaşım içindeymişim. Artık sanatın terapi etkisi olduğunu düşünenlerin aksine flaş çaktırdığını, huzur kaçırdığını söyleyebilirim.

Tutkularımın peşinden gitmek için yaptığım bu eylemi çevremdekiler yaşamımda bir tepki gibi algılayarak eleştirdi, çekiştirdi. Oysa tepkinin eylem olmadığını, sahnedeki oyunumdan sonra bunları yapmalarının gerektiğini çok sonra fark ettiler. Elbette maddi manevi tüm riskleri yüklenerek, ilkokula giden ikiz çocuklarla sadece mesai saatlerinde çalışmış olmamın rahatlığına alışmış bir aile hayatında tiyatro yapmak kolay olmadı. Hatta Camille Claudel'in trajik yaşam öyküsünü sahneleme inadımın kaynağı, eminim ki o günlerde maruz kaldıklarımıydı. İlk oyunum olmasına rağmen, hayal ettiğimden daha başarılı bir proje çıkarmış olarak seyircinin kalbini kazandım. Sadece kadınların değil, erkeklerin de! Ezen konumundakilerin kendilerini sorgulamalarını sağlayabileceğim bir yol seçmiştim artık. Belki de farkında olmadıkları güçler tarafından sürüklendiklerini, kolaycılıklarını ve bunların bedellerinin ağırlığını hissettirme şansım olacaktı. Her gün çeşitli biçimlerde şiddet gören kadınların sesi olmak ne kadar önemli bir misyon olsa da, tek başına kurtuluşa inanmıyordum.

Bir sistemde var olmanın o sistemi atlatmak olduğunu deneyimlediğim 'Çok Yaşa Andy Warhol'dan sonra daha da deneysel ve özgün işler çıkarmaya başladım. 'Önemsiz Bir Ölüm' oyunumda pencereden atlayarak ölümü mutlu bir son olarak gören bir kadının hayatıyla yüzleştirdim seyircimi, 'Dişi'de vahşi kurt kadınıyla, 'Üçüncü Türle Yakın İlişkiler' de uzaylı kadınıyla, Ego'da her şeyi yaratmış olan tanrıçayla! 'O aşk değil nar'da kadın oldukları için tarihte çok geç isimleri duyulan şairleri bir bir konuşturdum dizeleriyle. Her projemle kadın hareketi içindeki yerim durmadan genişliyordu. Zamanla yürüyerek açtığım patikada kaybolduğumda ise kulağıma fısıldayan kadınlar oluyordu. Dünyanın her yerinden duyduğum sanatçılar var ama en yakındakiler; Sevim Burak, Sevgi Soysal, Leyla Erbil, Didem Madak, Asuman Susam, Şükran Yücel.

Bana harita vermek yerine ihtiyaç duyduğum her anda varlıklarını hissettiğim kadınlar! Yeri geldiğinde hemeinslerimi eleştirmekten kaçınmadığım için geçmişin, şimdinin, gelmekte olanın gerçeğini temsil ederek dengemi korumamda etkili oldular.

Kadın futbol takımı ile Tante Rosa sahnelemek, körlerle oyun yapmak ne kadar deneysel görünse de, benim hayatımda olması gerekenlerdi. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği olarak sıklıkla

duyduğumuz ancak benim feminist düşüncenin ürünlerinden olarak gördüğüm tüm kavramların yürürlükte olması gibi.

Erkeklerin çıkarsızca yanımda oldukları ya da ellerindeki imkânları paylaştıkları bir hatıram yok. Erkek oyuncunun provaya giderken çamaşırı, ütüyü düşünmek, turnelerden önce çocuklarına tencereler dolusu yemek yapmak zorunda hissetmemesi bile maruz bırakıldığımız ayrımcı sistemin kanıtıdır. Bu yüzden hem kişisel hem kitlesel biçimde bir hak savunucusu, tüketilmek istenen tabiriyle feministim!

Patikamın getirdiği yerden arkama baktığımda, hayatımı anlatmam için davet edildiğim onlarca seminerde, etkinlikte, bazen sosyal medyadan gördüğü kadarıyla beni rol model almaya heveslenen veya sıçrama anlarına destek verdiğim ama onları sürekli olarak havada tutmamı bekleyen kadınlar görüyorum. Oysa dayanışmanın amacı sorunları çözmek ve birlikte direnerek güçlenmektir. Özgünlüğünüzü kaybettiren hiçbir şey mutlak çözümün parçası olamayacağı gibi sizi zayıflatacaktır. Emin olun, bela olun! Kendiniz olarak gittiğiniz her yerde ben sizi bulurum.

HAK MI, HUKUK MU, LÜTUF MU?

KISITLILIK (VESAYET)

KONUK: Avukat Özlem AYATA

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

Şule: Sevgili Umudun Kadınları izleyicileri. ‘Hak Mı, Hukuk Mu, Lütuf Mu?’ Köşemizde bir değişiklik yapmak istedik. Yazıyla hukuk konuları daha zor anlaşıldığı için karşılıklı konuşarak söyleşerek bir kolaylık yapabiliriz diye düşündük. Daha sonra sorularınız olduğunda, bunları yanıtlamak istedik. Avukat Özlem Ayata ile birlikteyiz. Kendisini tanıtacak ama onunla bir geçmişimiz var, bunu da hatırlatalım. Daha önce ekip olarak çalıştığımız Kibele Dergisinde, ‘Yasal Haklarımızı Öğrenelim’ köşesini büyük bir emekle hazırlayıp yazıyordu. Hoş geldin Özlem.

Özlem: Kibele’de sizinle çalışmak büyük bir zevkti benim için. Burada da sizinle olmaktan çok mutluyum. 22 yıldır avukatlık yapıyorum ve başından beri ağırlıklı olarak kadın hakları alanında çalışıyorum. Boşanma, mal rejimi, velayet davalarına bakıyorum. Davetinizi seve seve kabul ettim ve buradayım. Savurganlık, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı, mal varlığının kötü yönetilmesi, kötü yaşam tarzı nedeniyle bir kadının eşine kısıtlılık kararı verilebilir mi? sorunuz hakkında sizleri bilgilendireceğim. İsterseniz genel bir çerçeve çizeyim, örnek kararlar da buldum, bu örnekler üzerinden bir değerlendirme yapayım. Eksik bıraktığım yerler ve sorularınız olursa, daha sonra üzerinden geçeriz size uygunsa.

Şule: Uygundur.

Özlem: Biz kısıtlılık, hacir altına alma ile genellikle yaşlıların demans olması, evlerinden çıkamamaları gibi nedenlerle bakım yükümlülüğünü taşıyanların kira işlemleri, maaş alma gibi durumlarda kısıtlılık kararı aldırarak şeklinde karşılaşıyoruz. Eşin kumar oynaması, alkol alması, başka bir kadına ev açtığı için malını satması gibi durumlar pek rastladığımız olaylar değil.

Şule: Kısıtlılık, vesayet anlamına geliyor değil mi?

Özlem: Evet, ben Türkçesini kullanıyorum. Bu kavram, velayetle karıştırılıyor. Velayet, anne-babanın çocuğun eğitimi, geleceği ve varlığıyla ilgili kararlar alma yetkisi. Taraflar boşanmışsa, küçük çocukla ilgili anne ya da babaya verilen yetki. Küçük bir çocuk da vesayet altına alınabilir. Kurumda kalan, anne ve babası olmayan çocuklar vesayet altına alınabilir. Esas anlamda, akıl hastalığı, akıl zayıflığı nedeniyle hukuksal işlemlerini yapamaması, buna ek olarak savurganlık, alkol, uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yönetme, kişi bir yıldan fazla hapis cezası almışsa, dışarıdaki işlerini yürütemeyecekse başlığı altında yer alan konuları konuşacağız. Bu yasa maddesi yeni değil ancak çok uygulanmayan bir madde. Hakimler genelde aile hukukunda ekonomik nedenlerden dolayı çok sık başvurulmuş bir madde var, onu daha çok dikkate alıyorlar. Bunu da anlatacağım. Vesayet altına aldırma ile ilgili dava açılacaksa, bunun bazı koşulları var. Dava açmadan önce davanın reddedilmemesi için bunlara dikkat etmek gerekiyor. Savurganlık ya da saydığımız nedenlerin, kişi ve ailesini dar ve yoksul duruma düşürmesi önemli. Adam kumar oynuyordur ama çok fazla malı vardır. Yaşamları zora düşmemiştir. Bu durumda mahkeme davayı reddedecektir. Örneğin, kadının eşi alkol kullanıyor, kumar oynuyor, eve sürekli haciz geliyor. Ödenemeyen elektrik, su ve yakacak faturaları, çocuğun ödenemeyen okul taksitleri, bakkal defterine yazılan borçlar ek belge olarak sunulmuş. Bu belgelerle adamın kötü alışkanlıkları desteklenerek kanıtlandığı için mahkeme vesayet kararı almış. Eğer bu belgeler eksikse, mahkeme davayı reddedebilir. Vesayet, kişinin hukuki dünyadan elinin, ayağının çekilmesi anlamına geliyor. Borçlanamaz, satış yapamaz, kefil olamaz, uzun süreli kira sözleşmesi yapamaz, vakıf kuramaz. Bir çocuk gibidir ve onun vesayetini üstlenen biri vardır ve bütün hukuki işlemleri onun yerine vasi yürütür. Sonuçları ağır olduğu için ayrıntılı incelenmeye tabidir. Hukuk davasıysa, bir danışman ya da avukattan destek almak çok önemli. Darp, yaralama gibi ceza davalarında, daha sonra eksik bıraktığımız delilleri sunabilir ve unuttuğumuz olayları anlatabiliriz. Süre kısıtlaması yoktur. Son dakika işler değişebilir, tersine dönebilir. Boşanma, nafaka, vesayet gibi hukuk davalarında, taraflar dava dilekçesindeki taleplerle bağlıdır. Cevaplar süreye bağlıdır. Ayrıntıların atlanmaması gerekir. Eşi kumar oynayan kadının davası reddedilince, kadın davasının neden reddedildiğini anlayamaz ve haksızlığa uğradığını düşünür. Adam evini terk etmiş, başka bir kadına ev açmış, bütün mal varlığını ev açtığı kadının üzerine devretmiş, parasını çarçur etmeyi sürdürüyor. Bu maddeye göre

dava açabilir, kanıtlaması koşuluyla. Yargıtay kararlarına göre kötü yaşam tarzı, toplumun ahlaki kurallarıdır. Evli, çocukları olan birinin başka biriyle yaşaması, medeni kanuna göre, gücü oranında evi geçindirmesi gerekirken, ailesini ihmal etmesi kötü yaşam tarzına girer. Tanık sınırlaması yoktur. Olayları bilen yetişkin çocuklar, aile büyükleri, yakın arkadaşlar, çocuğun öğretmeni tanık gösterilebilir. Mahkeme yeterli bulursa, tanıkların tümünü dinlemeyebilir. Önemli olan olaya göre tanık bulmaktır. Eve haciz geldiğinde, komşuyu çağırıp olaya tanık olmasını sağlamak gibi. Olayın farklılıklarına göre farklı anlatımlar yapacak tanıkları belirleyip olayın bütününe anlaşılması önemlidir. Delil sınırlaması da yoktur.

Mahkeme vesayet altına alınan kişi hakkında aklıselim davranıp davranmadığına ilişkin doktor raporu ister. Mal varlığı ne kadardı, şimdi ne durumda olduğunu anlamak için hesap hareketlerine, mal varlığının giriş-çıkışlarına dikkat eder. Dava kabul edildiğinde, karar, kişinin ikametgahının bulunduğu Nüfus Müdürlüğü'ne bildirilir. Bu andan itibaren yaptığı bütün işlemler geçersiz sayılır. Banka kredi vermişse, bunu bizden geri alamaz fakat bu durumda olan kişi hakkında iptal işlemini yapabilir. Artık her şey onaya tabidir. Vasinin denetiminde maaşını çekebilir, vasi giderleri halleder. Başvurucu, “eşim bizi dara düşürdü” diyen kişi, yetişkin çocuklar, aileden biri vasi olabilir. Mahkeme, vasinin kısıtlı olup olmadığına, aralarında bir husumet olup olmamasına dikkat eder. Aralarında düşmanlık, çıkar çatışması olmayacak. Ekonomik işlerin yürütülmesi vasiye bağlı olduğu için ona zarar vermeyecek kişinin vasi olması gerekir. Kişi onu gerçek anlamıyla koruyacak. Günlük, olağan işler vasinin denetimindedir. Ancak ev satışı gibi büyük işlerde vasi kararı veren mahkemeden, kimi zaman da bir üst mahkemeden izin almak zorundadır. Eski kumar borçları nedeniyle ev satılmak zorunda mesela. Satış nedeni, satış miktarı gibi bilgilerin mahkemeye bildirilmesi gerekir. Mahkeme izin verirse, vasi satış yapabilir. Vasinin zarar vermemesi de gözetilir. 2008 yılında, Tunceli’de bir kadın, eşi kumar oynadığı için dava açmış. Maaşının tamamını kumara yatırdığı için çocukların yemek bulamaması, komşuların destek olduğu iddiasıyla vasi talep etmiş. Mahkeme reddetmiş. Yargıtay, yoksulluğa ve darlığa düşme tehlikesi olduğunu belirterek vasi atamış.

Vasi kararı, tapu, bankalar gibi pek çok resmi kuruma bildiriliyor. İyi niyetli üçüncü kişiler korunamıyor. Örneğin, kişi vesayet altında olduğunu söylemeden kira sözleşmesi imzalıyor. Karşı taraf bunu bilmiyor. Adam peşinatı alıp kumara yatırıyor. Bu durumda iyi niyetli olan ve kira peşinatını veren korumuyor. Çünkü adamın yaptığı bütün hukuki işlemler geçersiz.

Adam evli olduğu halde sürekli televizyonlardaki evlilik programlarına katılıyor. Lüks hediyeler alıyor. Evlenme vaadiyle kadınları kandırıp tatile götürüyor. Lüks hediyeler almak savurganlığa, evli olduğu halde kadınlarla ilişki kurması da kötü yaşam tarzına girebiliyor.

Buraya kadar aklınıza takılan, anlamadığınız, eksik bıraktığım bilgiler varsa, sorun, daha sonra devam edeyim istiyorum.

Şule: Anlattıkların çok ilginç olaylar ve izleyiciler açısından çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Dava masrafları ne kadar tutuyor? Dava ne kadar bir sürede sonuçlanıyor? Doktor ve bilir kişi raporları da var işin içinde.

Özlem: Açılan davanın bir bedeli varsa, onun üzerinden harç hesaplanır. Tazminat miktarı, hileli ev satışının iptali davası gibi. Vesayet davası, üzerinden hesaplanarak değer biçilecek bir dava değil. Sınırlı olarak masraf alınıyor. Günümüzün ekonomik koşulları gereği rakamlar sürekli değişiyor. Yaklaşık 200-500 TL. civarında olabilir. Tam rakamı öğrenip sizinle daha sonra paylaşabilirim isterseniz.

Şule: Bu bilgi yeterli. İzleyicilerimizden gelen farklı sorular olursa, bir sonraki söyleşimizde yanıtlamanızı isteyebiliriz.

Özlem: Maalesef Türkiye’de yargı çok uzun sürüyor. Davayı açtık, duruşma iki buçuk ay sonrasına veriliyor. Demans hastası gibi acil bir durum için dava açtığımızda, çekişmeli bir durum olmadığı için mahkeme hastaneye sevk ediyor hastane, yaşlının dışarıdaki hukuki işlemleri yapamayacağına ilişkin rapor veriyor. Rapor dosyaya girdiğinde, duruşma olmadan da dava sonuçlanabiliyor. En geç bir ay içinde sonuçlanabiliyor. Bazen demans hastasının ağabeyi vasi olacaksa, komşulara sorulması isteniyor, aralarında bir husumet var mı, yok mu diye. Karakoldan isteniyor bu bilgiler. Karakolun işlemleri ne kadar sürede yaptığına bağlı olarak zaman uzayabiliyor. Eskiden evraklar postayla gönderilirken, kaybolabiliyordu. Son beş yıldır sisteme evraklar yükleniyor. Dosyalar çok fazla. Hakimler de insan ve çalışma güçleri sınırlı. Aynı gün 15 duruşma var ve tanıklar çok fazla. Hakim az tanık getirmemizi ve bir sonraki duruşmada diğer tanıkları dinlemeyi istiyor. İddianın karmaşıklığına, tanıkların çokluğuna, delillerin toplanma biçimine, araştırma yapılacak konuların çokluğuna göre süre değişebiliyor. Bazen istinaf ve Yargıtay’dan yeniden inceleme yapmak üzere dava geri dönebiliyor. Savurganlık gibi durumlarda yaklaşık bir yıl dava sürer. Nafaka gibi beklenmeyecek acil durumlarda olduğu gibi bu durumda da tedbir kararları çıkarılabilir. Mahkeme dosyayı ve ekleri önüne koyup bir iş listesi yapıyor. Buna ‘Tensip Zaptı’ diyoruz. İşlerin arasından önemi ve aciliyetine göre tedbir kararı isteyebiliyoruz. Oturdıkları evi satma yetkisinin elinden alınması gibi. Böylece maduriyet önleniyor.

Şule: Karşılıklı olarak anlaşmaları, adamın kendisini kontrol edemediğini kabul etmesi halinde, dava kısa sürede sonuçlanabiliyor mu?

Özlem: Daha kısa sürer. Kamu düzenini ilgilendiren bir durum bu. Ayrıca üçüncü şahısları da gözetebilmek için kötü niyetin olup olmadığına da bakmak zorunda. Hileli başvuru olup olmadığını

gözetir. İlgilinin pişman olduğunu, kendini kontrol edemediğini, tedavi gördüğü halde sonucun değişmediğini söylemesi süreci hızlandırır.

Şule: Ara buluculuğa tabi bir işlem mi bu?

Özlem: Şu anda aile hukukuyla ilgili hiçbir işlem ara buluculuğa tabi değil. Kadın örgütleri olarak buna karşı çıkıyoruz. Savurganlıktan dolayı madur olan kadın, ekonomik şiddete uğruyor zaten. Aile içi şiddet vakalarında Avrupa Birliği açık tavsiye mektubu yayımladı. Bu durumlarda asla ara bulucu sistemi uygulanamaz diyor. Eşinden şiddet görüyor, şikayetçi oluyor ve bu bir ceza dosyası. Savcı bunu sıradan bir yaralama gibi görüp uzlaştırmacıya götürmek istiyor. Bunun olmaması gerekiyor. Maalesef Türkiye’de her şey hakkıyla, layıkıyla uygulanmıyor. Kira sorunlarında, taraflar isterse, ara bulucuya gidebiliyor. Ara buluculuk yasası çok net.

Konuyla ilgili toparlama yaparken, yargının daha kısa sürede karar verdiği, buna denk, varılmak istenen sonuca daha etkili mahkemenin daha kolay kabul edebileceği ve sürecin daha hızlı olacağı başka bir maddeden söz etmek istiyorum. İzleyenler ne kadar haberdar bilmiyorum. Nafaka istemek için boşanmanın gerçekleşmesi şart değil. Bakım nafakası var. Evlilik bir sözleşme ve bazı yükümlülükleri var. Sadakat, iyi-kötü günde destek olma, sevme, sayma gibi. Bunun gibi kumar oynayan, gücü oranında katkıda bulunmayan eşe karşı kısıtlama kararı isteyebilirler. Birçok Yargıtay kararı var. Adam kumar oynuyor, eve para getirmiyor. Vesayetdeki gibi kadının yoksulluğa ve dara düştüğünü, çaresiz olduğunu kanıtlamasına da gerek yok. Ailenin ekonomik varlığının korunması ve evlilikten doğan mali yükümlülüğün yerine getirilmesiyle orantılı bir şekilde eşlerden birinin talebi üzerine, hakim belirlenecek mal varlığı değeriyle malların tasarruf kısıtlamasına karar verebilir. Başka birine ev tutan adamın emekli maaşının tamamının, ya da bir bölümünün kadın eşe ödenmesi, bütün satış işlemlerinin eşin onayıyla gerçekleşmesi, Kıbrıs’a kumar oynamaya giden adamın yurt dışına çıkmasının engellenmesi gibi pek çok karar var. ‘Tasarruf yetkisinin sınırlandırılması (Madde 199)’ mahkeme vesayet istemek yerine, bu maddenin uygulanmasını daha kolay tercih edebiliyor. Vesayet davasını, bu maddeden dava açması gerektiği için reddedebiliyor. Bu iyi bir seçenek bence.

Aklıma gelenler bunlar. İzleyenlerin soruları olursa, bir sonraki söyleşimizde seve seve yanıtlarım. Eksik bıraktığımız yerleri tamamlarız diye düşünüyorum.

Şule: Sen çok ayrıntılı bir sunum hazırlamışsın. Çok çok teşekkür ediyoruz. Yazıdan çok, bu söyleşinin izleyicilerimiz için daha yararlı olacağını düşünüyorum.

Özlem: Her zamanki gibi sizlerle olmak çok güzeldi. Ben teşekkür ediyorum.

Şule: Bir sonraki söyleşimizde buluşmak üzere hoşça kalın sevgili izleyicilerimiz.

SELVİ BOYLUM ALYAZMALIM

ÖYKÜ

GÜLBAHARIN ŞARKILARI

YAZAN: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Söze, mahallenin en güzel kızıydı diye başlamayı çok isterdim ama bu biraz abartıya kaçmak gibi olacaktı sanırım. Hoş güzellik kime göre, neye göre bir algıydı o da başka bir konu.

Gülbahar kendi halinde, annesi ile yaşayan bir mahalle kızıydı.

Güzel hayaller kurabilen, başından geçen onca badireye rağmen enseyi karartmayan, nohut oda bakla sofa evlerinde çiçekleriyle, kuşuyla konuşan, aldığı darbelere rağmen sevmekten vazgeçmeyen bir kadındı. Adı gibiydi anlayacağınız, içi dışı gülbahardı.

Evdeki radyo en kıymetlisiydi. Gözü gibi bakardı ona. Bir gün bozulacak ve tamir edilemeyecek diye ödü kopardı. Çünkü şarkılar onun en yakın yol arkadaşıydı ki hikâye boyunca buna şahit olacaksınız.

Babası Kamil Bey'i kaybettikten sonra, annesiyle bir başına hayatlarına devam ediyorlardı etmesine de annesi onun evlenmesine bir şekilde engel olmuştu hep. Kim bilir belki de annesi yalnız kalmaktan korkuyordu. Oysa Gülbahar'ın o koyu yalnızlığını kimseler anlayamıyordu.

Sabah kalkar kalkmaz ilk işi, önce radyoyu sonra camları açmaktı Gülbahar'ın. Kalbinin odalarını havalandırmayı hiç ihmal etmezdi.

Küçük mutfağı yine küçük bir balkona açılıyordu. O balkon GÜLBAHAR' ın dünyasıydı. Sardunyaları, fesleğeni, ortancaları onun en sadık dostlarıydı. Kimseye anlatamadığını onlara anlatır bazen de beraberce susarlardı.

Elbette talibi çıkmıştı ama ya Gülbahar beğenmemiş ya da annesi bir şekilde bahane bulmuştu.

Yalnızdı Gülbahar.

Her sabah olduğu gibi gülerek uyandı yine. Radyoyu açtı. Muazzez Abacı söylüyordu. "Yılları durduracak, güneşi doğduracak, dünyamı dolduracak bir sevgi istiyorum"

Gülbahar'ın ela gözlerinde puslu bir dalga oldu. Ama hemen balkondaki kuşlara bayat ekmekleri doğramaya koyuldu.

Güzel bir kahvaltı hazırladı. Güne umutla başlamayı ne güzel beceriyordu.

Annesiyle birlikte kahvaltı ederken gözleri annesinin gözlerine takıldı. Onun yaşlandığını hissetti. O yaşılanıyor da kendisi yaşılanmıyor muydu sanki?

45 yaşına gelmiş ve hala evlenememişti. Bir yuva kuramamıştı. Hoş, evlenen arkadaşlarından da bir tane bile mutlu olanı çıkmamıştı ama Gülbahar bunu başaracağına inanıyordu içten içe.

Radyoda Ferdi Özbeğen söylüyordu. "Ne söylesem ne beklesem yaratandan ya da kaderimden. Ele geçmez istediğin, uğruna savaş vermediysen"

Gülbahar gülümsedi... Bazen şarkılar nasıl da zamanında cuk diye oturuyordu düşüncelerinin ortasına.

Annesi ona hep aşkı da, gezmeleri de, sevgiyi de, sarıp sarmalanmaları da evlenince bulacağını söylüyordu. Hoş, bunu kendisi dahi bulamamıştı ama işte öyle... Erol Evgin söylüyor. "İşte öyle bir şey"...

Zaman zaman içindeki asi kadın hortlamıyor değildi. Neden bütün bunları evlenince yaşıyorum, evlenmeden olmuyor mu ki diye sorardı kendi kendine... Ama olmuyordu işte bu mahallede. Kısılp kalmış gibiydi sanki Gülbahar.

Ara sıra çeyiz sandığını açıp havalandırırdı. Düş kurma saatleri ilan ederdi o anları. Yine öyle yaptı. Özdemir Erdoğan söylüyordu. "Sevdim seni bir kere, başkasını seve mem".

Öylesine bir sevilme bekliyordu Gülbahar işte. Umudunu hiç yitirmiyordu.

Sonra ayağa kalktı, bugün pazara gideyim dedi. Akşama kıymalı ıspanak pişireyim, yanına da yeni mayaladığım yoğurt, annem çok sever dedi... Sonra durdu. Ben neyi seviyorum diye bir soru çıkıverdi ağzından... Bunu bana hiç kimse sormuyor dedi...

Radyoda Yeni Türkü söylüyordu. "Başka türlü bir şey benim istediğim ne ağaca benzer ne de buluta. Burası gibi değil gideceğim memleket, rengi başka, tadı başka".

İyi geldi bu sözler ona. Kendi sevdiği şeyleri almak üzere pazara çıktı.

Gülbahar tam bir UMUT TACİRİYDİ... Çekmecelere lavanta keseleri koyar, bereket getirdiğine inandığı için evin muhtelif yerlerine çörek otu saklar, zeytin dalları takar, kısmet açtığına inandığı için her yerine gülyağı sürer, akşamları adaçayı yakıp üstüne gülümserdi. Allah vere eve bir narkotik polis gelse hali ne olurdu hiç bilmiyorum.

Aşkın gelmesini çaresizce bekliyordu Gülbahar... Yerle yeksan olmaya bile razıydı o aşk geldiğinde... Ahhh Gülbahar ahhh...

Radyoda Zeki Müren söylüyor. "Aşkı seninle tattı, hicranla yandı gönül"

Akşamüstlerini hiç sevmiyordu Gülbahar. Koyu bir yalnızlık çöküyordu üzerine. Yemekten sonra kahvelerini içtikten sonra annesi kendi odasına çekiliyor, dizilerini seyretmeye başlıyordu. Aslında o saatler ona aitti ama bir taraftan da yalnızlığı depreşiyordu.

O akşam canı hiç televizyon seyretmek istemedi. İnceden bir yağmur başlamıştı. Annesi çok hoşlanmasa da bir bira ve çerez koyup küçük balkonuna konuşlandı. Radyoda Zuhall Olcay söylüyordu. "Yalnızlığım, yaşamak zorunda olduğum beraberliğimsin".

Sustu Gülbahar hep yaptığı gibi. Soğuk bira ve yağmur içini ferahlatmıştı sanki biraz.

Birden aklına komşusu Feride abla geldi. Eski fotoğraflarına bakınca bir büyük indirmişcesine kahırlanan Feride abla gibi olmaktan çok korkuyordu. Ya da dayısının kızı Mücella abla gibi ya hiç çocuğum olmazsa diye geçirdi içinden. Tek başına yaşlanıp bu evde kalakalırsam diye düşündü sonra... Yok, bu böyle olmazdı. Bir şeyler yapmalıydı. Neyse ki Nilüfer imdadına yetişti. "Elem, acı ve keder bir günde hepsi geçer. Hayat dudaklarda mey, eğlen oyna durma hey"...

Günler birbirini öyle aynılıkta kovalıyordu ki Gülbahar bu işe çok şaşırıyordu. Hiç mi güzel bir şey olmaz yahu diye söylendi içten içe.

Yağmur dindi... Ferdi Özbeğen söylüyordu. "Gülmek için yaratılmış gözlerde yaşlar niye, sevmek için yaratılmış kalpler hep bomboş niye"...

Usluca masayı toplayıp yatağına gitti Gülbahar. Yarın daha güzel olabilir belki diye geçirdi içinden. Lavanta kokulu yastığına başını koydu. Bekleyerek geçmişti ömrü. Pazara gitmek için aybaşının gelmesini, sevdiği kanalı açmak için annesinin uyumasını, o çok beğendiği ayakkabıyı almak için indirimlerin başlamasını, (ki o zamanda 36 numarası kalmıyordu), aşık olmak için zamanı, mutlu olmak için evlenmeyi mi beklemeliydi?...

Oysa zaman akıp gidiyordu. Tüm bu düşüncelerden sıyrılmak için gözlerini sımsıkı kapattı. Bütün umudunu yarına bağladı yine. Böyle gitmezdi bu iş...

Rüyasında kendi evini gördü. Balkonunda sardunyaları, ocağın üstünde demlenen çayı, üzerinde uçuş uçuş beyaz bir elbise ve tam gözlerinin içine bakan, onu çok seven bir eş... Bu sefer radyo değil, o adam söylüyordu... "Günaydınım, nar çiçeğim, sevdiğim"

Gülümseyerek uyudu Gülbahar. Sabah oldu yine. Önce radyoyu, sonra camları açtı. Bugün çok güzel bir gün olacak dedi içinden. (Oysa bunu her sabah söylüyordu ama hiçbir şey olmuyordu).

Annesi sabah kahvesine gelen komşuları ve Müge Anlı'nın doludizgin giden bağrışlı, çağrışlı programıyla hayatına devam ediyordu. O, ununu eleyip duvara asmıştı. Ama Gülbahar öyle miydi?

Yıllar önce mahalleden sevdiği İsmail aklına geldi. Uzun bir süre onu oyalamış sonra sırf zengin diye kara kuru, nemrut suratlı o Safiye ile evlenip gitmişti buralardan.

Tam üstüne radyoda Ahmet Özhan söylüyor. "Seni ben ellerin olsun diye mi sevdim"

Gülbahar annesine ve komşularına kahvelerini yaptıktan sonra kendi kahvesini alıp balkona çıktı. Çiçekleriyle beraber kahve içtiği bu saatler, onun için günün en güzel zamanıydı. Radyoda Bülent Ortaçgil söylüyor. "Yüzünü dökme küçük kız"... Ahhhh bu şarkılar da olmasa ne yapardı ki?

Hemen kalktı. Güzelce giyinip, hafif bir makyaj yaptı. Aynadaki suretine "seni çok seviyorum, sen bana yetersin" dedi.

Radyoda Ajda söylüyordu. "Hür doğdum hür yaşarım, kime ne kime ne. Zararım kendime, sana ne sana ne"

Sahile doğru yürüdü, usulca bir banka oturdu. Elele gezen sevgililere gözünün ucuyla baktı. Sonra "boşveer" dedi içinden.

Birden telefonu çaldı. Mahalleden eski can arkadaşı Latife'ydi arayan. Yıllar önce Fethiye'ye yerleşmiş orada üç, beş masalı bir meyhane açmıştı. Tek başına hayatını kurmuş, cevval bir kadındı. O gittikten sonra çok ıssız kalmıştı.

"Nasılsın Gülbahar" diye neşeli bir ses tonuyla açtı Latife.

"İyiyim be Latife, senden ne haber, gelmiyor musun İstanbul'a hiç" diye sordu Gülbahar.

"Ben değil, sen geliyorsun buraya. Bizim restoranda senin gibi şahane mezeler yapan birine ihtiyacım var. Her şeyi ayarladım ben, şahane olacak."

Gülbahar'ın gözleri ışıldadı birden. Latife, latife yapmıyordu değil mi? O an bu an mıydı ki?... Bu sefer annesine bile sormadan "Tamam, geliyorum" diye bir söz dökülüverdi ağzından. Artık bu aynılıktan çok usanmıştı. Gitmek lazımdı. O kuytu limanda her geçen gün çürüdüğünün farkındaydı.

"GELİYORUM" dedi heyecanla... Yerinden doğruldu, denizin kokusunu içine çekti. Bu sefer radyoda değildi söylenen şarkı, Gülbahar söylüyordu.

"Gidiyorum bütün aşklar yüreğimde, gidiyorum kokun hala üzerimde. Sana korkular bıraktım bir de yeni başlangıçlar. Bir kendim, bir ben gidiyorum"...

Kendine yenik düşmeyecekti artık Gülbahar... Başka pencereleri açmak, başka düşler kurmak, başka nefesler almak için gitti... Hem de ne gitmek... İçi dışı GÜLBAHAR gibi gitti...

16 Ağustos 2022

NASIL YAŞLANIR MARTILAR?

YAZAN: Yayla BOZTAŞ KAYSAN

yaylaboztas@yahoo.com

Düşünmeden edemiyorum. Yaşlandığını gizleyemeyen tek canlı insan mıdır? Kesme, biçme, germe, doldurma gibi güzel olmak için yapılan müdahaleleri saymıyorum. Aklıma gelen normal süresinde yaşlanan insandır. Torbalanan gözler, alında, dudak yanında oluşan derin çizgiler. İşitmeyen kulak, görüşü gittikçe azalan göz.

Gözlerin yanında oluşan kaz ayakları. Ah bir yakalasam o kazları, tüylerini yolup yastık yapmazsam! Her gece biz uyurken gelip göz çevremizde yürüyor, izlerini bırakıp gidiyorlar.

Alnımda çizgiler, telgraf telleri; kuşları bekler gelip konsun diye. Ya da müzikle uğraşıyorum ya alın çizgilerim porte, yaşlılık lekeleri de nota. Yüzüme bakan nota biliyorsa bir şarkı mırıldansın yaşlılığı anlatan.

Dudak yanından aşağılara kayıp giden o çizgilerin derdi nedir? Kim çiziyor onları, elinde usta bir kalem. Önceleri hafif, sonra kalın, yaş aldıkça derin...

Çocukken bir oyun oynardık. Birbirimizin ellerinin derisinden bir parça tutar üst üste el zinciri oluştururduk sonra komik sesler çıkararak ellerimizi bırakıp karıştırırdık. Böyle bir oyun işte. Şimdi aynı şeyi yapınca tuttuğumuz deriler öylece kalıyor... Yollar, çukurlar, damarlar fiziki bir harita gibi...

Ya eklemlerin böyle figürünü unutan dansözler gibi kıvrması da ne oluyor? Sağa sola dönüp öyle kalmaları şart mı? Çömelip düzleşmek için dakikalarca beklemek var mıydı bu dansa?

İlk söyleyişte duyamadığım sözcükleri anlamak için cümlelerime eklediğim “efendim” görüldüğü kadar kibar değil. İnsanların heceleri ayırmadan çalakalem konuşmasına kızardım, şimdi daha çok kızıyorum. Tana tane, hece hece konuşmak varken sürat koşusu yapar gibi yuvarlanarak konuşmak niye?

Sahi nasıl yaşlanır martılar? Beyazlayacak saçları yok, onlar zaten akçacık. Gözaltında torbalar, alınlarında çizgi, dizlerinde ağrı da... Kanatlarındaki ağrıyı, kireçlenmeyi söyleyecek doktorları da yok gariplerin.

Bir martı kaç yıl yaşar? Bütün derdi karnını doyurmak, zamanı geldiğinde içgüdüsel çiftleşmek. İkinci bir sevgili aramadan, başka bir erkekle bulutlara uçan bayan martıyı öldürmeyi düşünmeden yaşamak. Biz insanlar martıları küçümseriz şimdi. Ot gibi yaşıyorlar diye.

Yaşlanınca çığlıkları kesilir, kanat vuruşları hafifler mi martıların? Gözleri balıkları göremeyince aç kalmazlar mı?

Bundan sonra martılara daha çok ekmek atmalıyım, söz... Siz de öyle yapın.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY EYLÜL

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Yine ilgi çekici bilim haberleri ile beraberiz.

Alkol bağımlılığı tedavisine umut olan çalışma: 'Hayatım değişti'

JAMA Psikiyatri dergisinde yayımlanan ve New York Üniversitesi'ndeki bilim insanları tarafından yürütülen araştırmaya göre, alkol bağımlılığı olan hastalar psilosibin destekli madde sayesinde alkol içmeyi yüzde 83 oranında azaltıyor.

93 hastadan oluşan grubu 32 hafta boyunca inceleyen araştırmacılar, psilosibin ve psikoterapi alan hastaların ilk dozdan sonraki sekiz ay içinde alkol tüketimini yüzde 83 oranında azalttığını tespit etti.

13 yaşından 25 yaşına kadar alkol tüketen ve alkol bağımlılığını yenmek için çok sayıda yönteme başvuran 32 yaşındaki Jon Kostas, bu klinik araştırmaya katıldığından beri alkol tüketimini

bıraktı. Araştırmanın hayatını kurtardığını söyleyen Jon Kostas, **“Sonsuza kadar minnettar ve borçluyum, hayatım değişti”** dedi.

New York Üniversitesi'nin birincil eğitim hastanesi olan NYU Langone Health'nin psikiyatri başkanı Charles Marmar, yapılan çalışmanın büyük bir atılım olduğunu söyledi.

2010 yılından beri Stanford Üniversitesi Tıp Merkezi'nde çalışan Boris Heifets ise, araştırma sonuçlarının etkileyici olduğunu kabul etti. Heifets, **"Alkolizmi tedavi etmek zor, bu yüzden herhangi bir başarı kayda değer"** dedi.

New York Üniversitesi Langone Psikedelik Tıp Merkezi direktörü ve çalışmanın yazarı Micheal Bogenshutz, araştırmanın etkilerinin şu anki herhangi bir tedaviden çok daha büyük olduğunu söyledi. Bogenshutz, **“Bu etkiler tekrarlanırsa, bunun gerçekten bir atılımı temsil edeceğini düşünüyorum”** açıklamalarında bulundu.

Aziz Sancar'ın büyük keşfi: Başka bir deney yaparken beyin kanserinin tedavisini buldu

Cumhuriyet yazarı Orhan Bursalı, "Nobel ödüllü bilim insanımız Aziz Sancar yeni bir büyük keşfe daha imza attı. Sancar ve ekibi, laboratuvarlarda deneylerde çok kullanılan EdU olarak bilinen molekülün, özellikle beyin kanserlerinin tedavisinde kullanılabileceğini keşfettiler. Bulguları, acil olarak Amerikan Bilimler Akademisi'nin –PNAS– dergisinde yayımlandı." ifadeleriyle beyin kanserinde önemli bir aşama kaydedildiğini duyurdu ve Sancar'ın “Bu çok sürpriz bir buluş, büyük rastlantı, başka bir deney yaparken birden bizi şok eden çok farklı bir olay karşımıza çıktı” sözlerini aktardı.

Sancar'ın kendisine keşfini anlattığını söyleyen Bursalı, yazısını şöyle sürdürdü:

Özetle anlatayım; Kendisine Nobel kazandıran DNA Onarım Sistemi konusunda “merak ettiği” bir soruya yanıt arıyordu.

DNA'mız biliyorsunuz, dış ve iç etkenler nedeniyle, kemoterapi, ultraviyole, sigara, kötü çevre ve beslenme vb. çok sık hasara uğruyor. Fakat DNA Onarım Sistemi bu hasarı onarıyor.

Aziz Hoca diyor ki “Bunu test tüpünde kanıtlamıştık ama insan hücresi içinde de tam böyle mi oluyordu, yoksa 26 nükleotitten daha fazlası mı çıkarılıyor ve yerine daha çok nükleotid mi konuyordu, merak ettik. Bunu anlamak için de laboratuvar deneylerinde bilindik EdU isimli molekülü kullandık. Deneylerimiz beklenmedik sonuçlar verdi adeta bir şok yaşadık, EdU molekülü, sağlam DNA'da, sanki DNA hasara uğramış gibi etki yapıyor ve onarım mekanizmasını harekete geçiriyordu! Böyle bir etki beklemiyorduk! Sebebini araştırdık.

Bozulmamış sağlam hücrelerin bulunduğu besi ortamına EdU molekülü koyduk ve baktık ki hücre onarım mekanizmasını çalıştırarak bu molekülü durmadan kesip çıkartıyor. Çıkarılan molekül serbest kalınca tekrar genoma giriyor, hücre onu tekrar kesip dışarı atıyor ve kör döngü böyle devam ediyor. Sonunda EdU ile başa çıkamayan hücre ölüyor (apoptoz).

Bursalı, keşfin beyin kanseriyle ilişkisini ise şu sözlerle anlattı;

Şimdi gelelim keşfin beyin kanseriyle ilişkisine. EdU molekülünün bariyerleri aşarak beyine rahat geçtiği biliniyor. Ama kemoterapi ilaçları, mesela en çok kullanılan Cisplatin ise beyine giremiyor.

Sancar'ın ağzından; "Biz de madem EdU hücreleri bu şekilde hücreyi öldürüyor, eğer beyin kanseri olan bir hastaya verilirse beyine gider, bu kanserli hücrelerin DNA'sına girer ve nöronlara zarar vermeden tümörü öldürür, sonucuna vardık."

İlk kez uygulamaya geçti; Kanser ve kalp hastalığı riski için önleyici DNA taraması

Avustralya'da, Monash Halk Sağlığı ve Önleyici Tıp Okulu'nun başlattığı projede 18-40 yaş arası en az 10 bin kişiye önleyici DNA taraması yapılacağı bildirildi.

Dünyanın ilk önleyici DNA tarama çalışması olduğu belirtilen çalışmada, test sırasında yüksek risk altında olduğu belirlenen kişilere, düzenli taramalar ve kontroller gibi genetik danışmanlık ve önlemler sunulacak.

Üniversiteden yapılan açıklamada, "Genç Avustralyalılar, kanser ve kalp hastalığı riskinde artış yaşayıp yaşamadıklarını öğrenmek için ücretsiz DNA testine erişebilir, bu risk erken tespit edilirse önlenabilir veya tedavi edilebilir" ifadelerine yer verildi.

Ücretsiz olduğu belirtilen testin, "tükürük örneğinin posta yoluyla alınan küçük bir tüpe yerleştirilmesi ve posta ücreti ödenmiş bir zarf içinde geri gönderilmesi" yoluyla tamamlandığı aktarıldı.

Doçent Dr. Paul Lacaze, risk altındakileri, hastalıktan sonra değil, genç ve sağlıklıyken belirlemeyi ve sağlıkları hakkında daha bilinçli kararlar vermelerini sağlamayı umduklarını kaydetti.

Gelecek sayıda görüşmek dileğiyle umutla kalın.

8 Eylül 2022

SOSYAL MEDYADA KADINLARA YÜRÜYEN ERKEKLER

YAZAN: Zehra MAVİŞ

zehraseyhun97@gmail.com

Herkese merhabalar değerli okurlarım, kadınların sorunları bitmek bilmiyor, bugün yazacağım konu aslında bütün kadınları rahatsız eden, ama genelde kendi önlemlerimizle çözmeye çalışmak zorunda kaldığımız bir durum. Sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla herkes birbirini tanımaya hale geldi. Durum böyle olunca bazı kötü niyetli erkeklerin, kadınları, genç kızları rahatsız etme durumları da sıklaştı. Cinselliğin bastırıldığı toplumlarda kadınların, genç kızların kibar ve nazik

davranışları bazı erkekler tarafından ilişkiye davet olarak algılanıyor. Bunun sonucunda biz kadınlar erkeklerin bu davranışları yüzünden kendimizi daha fazla koruma ihtiyacı duyuyoruz ve bazen de erkekleri sert bir dille uyarmaya çalışıyoruz. Bunun nedeninin ise erkek çocuğu yetiştiren ailelerin yetiştirme tarzlarıyla alakalı olduğunu düşünüyorum. Özellikle erkek çocuğu olan anne babaların çocuklarına kadınları genç kızları rahatsız etmenin yanlış olduğunu, onlara arkadaşça yaklaşımları gerektiğini sabırla anlatmaları gerekiyor. Hep diyoruz ya, “Kız çocuklarınıza sahip çıkın.” Niye aynısını erkek çocuğu yetiştiren ailelere erkek çocuklarınıza kadınların sadece cinsellikten ibaret olmadığını, arkadaşça yaklaşılsa ilişkilerin daha iyi olabileceğini söylemiyoruz? Sorun kız çocuklarında değil, sorun erkeklerin yetiştirme tarzlarında. Bir tek aileler değil toplum, okullardaki eğitim şeklinin de değişmesi gerekiyor. Bu yazımın devamında da sosyal medyada erkeklerin kadınlara yürümesiyle ilgili yaşadığım zorlukları ve bunlarla nasıl başa çıkılması gerektiğinden bahsetmek istiyorum.

Eğer yurt dışında yaşayan bir kadınsanız çok fazla erkek tarafından rahatsız ediliyorsunuzdur. Kanada’ya ilk geldiğim zaman bir kişi tarafından evlenme teklifi geldi. Tabi ki direkt engelledim. Sonradan anladım ki Kanada’ya gelebilmek için yapmış. Özellikle son iki haftadır çok fazla arkadaşlık istekleri ve mesajlar geliyor erkekler tarafından. Tabi ki böyle şeylerle zaman zaman karşılaşırıyordum, ama böyle olunca da çok şaşırdım. Hatta bir kişi beni her gün aramaya ve özel hayatımla ilgili sorular sormaya başladı. “Giyim kuşamın nasıl, erkek arkadaşın var mı, sevgili misiniz, neden beni aramıyorsun?” demeye başladı. Direkt engelledim. Sonunda da tüm sayfamda bulunan erkek arkadaşlarıma sert bir üslupla “lütfeñ artık bana mesaj göndermeyin, gönderiyorsanız da seviyeli bir biçimde yazın” dedim. O günden sonra rahatsız eden olmadı. Rahatsız etmek kelimesini açmak istiyorum. Eğer size özel hayatınızla ilgili sorular soruluyorsa, ya da her gün anlamsız şekilde saçma sapan mesajlar atılıyorsa aynı kişi tarafından ben bu durumdan hoşlanmıyorum. Dediğim gibi, eğer sizinle bir kitap, bir fikir hakkında tartışıyorlarsa seviyeli biçimde bunda ben bir problem görmüyorum. Zaten, kadınlar ve erkekler birbirlerine arkadaşça yaklaşmalı Şimdi bazı kişiler diyebilir ki, “Neden bu kadar gereksiz bir konuyu dile getiriyorsun? Bu bizim sorunumuz olamaz”. Bu konuya dikkat çekmemin amacı, insanları bilinçlendirebilmek. Mesela, ben üye olduğum bazı gruplarda kadınların, erkek üyeler tarafından rahatsız edildiklerini sıkça görüyorum. Grup moderatörleri eğer bir şikâyet alırlarsa, hemen gruptan çıkartıyorlar. Bu cesur kadınlar bunu grup yönetimine şikâyet ettikleri zaman erkekler kadınların ilgi çekmek için yaptıklarını yazıyorlar. Ayrıca kadınların erkek gibi davranmalarını da doğru bulmuyorum. Bu durumun vücutta bulunan kadın hormonlarını azalttığı bilimsel araştırmalarla da desteklenmektedir. Bence hem kadınlar hem de erkekler birbirlerine kibarca yaklaşmalı, biz kadınların artık birer birey olarak görülmesi hem toplum hem de insanlar tarafından kabul edilmelidir. Biz kadınlar köle

değiliz, bizi sadece cinsel obje olarak görmeyin. Tabi ki bu anlattıklarım dünyada bir tek benim başıma gelmiyor, bütün kadınların, genç kızların başına geliyor. Sadece birazcık farkındalık, etki yaratmak için yazdım. Umarım erkekler ve kadınlar birbirleriyle arkadaşıl ilişkiler kurmayı başarabilirler ve biraz da olsa toplum ders çıkartabilir bu durumdan.

Sevgiyle kalınız

31 Ağustos 2022

SANATIN KADIN SESLERİ

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar, yeniden kadına ve sanata dair haberlerle beraberiz.

Önce Başlıklar:

Aydilge: Kadınları aşağılayan hiçbir diziye müzik yapmam.

Çiğdem Mater'in mektubu Venedik Film Festivali'nde okundu.

Ünlü balerin ve solist, opera ve bale sınavını iptal ettirdi.

Film tanıtımı; Demir Çeneli Melekler

Aydilge: Kadınları aşağılayan hiçbir diziye müzik yapmam

Şarkıcı ve güftekar Aydilge, kadınları aşağılayan bir diziye müzik yapmayacağını söyledi.

Müzik Onair'den Alper Ergez'in sorularını yanıtlayan Aydilge, müzik sektöründeki adaletsizliği tek başına değiştiremeyeceğini belirtti. Şarkıcı, "Çok fazla haksızlığa uğradığımızda, o haksızlıklara o kadar çok gömülüyoruz ki, verimli bir şey yapacak enerjimiz kalmıyor. Ben de sektörde olup biten haksızlıkları düşünüp durursam, hareket edemez hale gelirim. O yüzden kendimi korumayı, temiz ve saf kalmayı tercih ediyorum. Sektörel adaletsizliği tek başıma değiştiremeyeceğimi bilip vazgeçmek yerine, en azından adaletsizliğin bir parçası olmayarak var olmaya çalışıyorum" dedi.

Birçok dizinin jenerik müziğini de hazırlayan şarkıcı, "Kadınların aşağılandığı, şiddetin pohpohlandığı, eril söylemin baş tacı edildiği hiçbir diziye müzik yapmam. Milyon dolarlar verseler de yapmam. Profesyonellik, para karşılığında her türlü ilkeni satmak ise profesyonel değilim" diye konuştu.

Çiğdem Mater'in mektubu Venedik Film Festivali'nde okundu

79. Venedik Film Festivali'nde, International Coalition Filmmakers at Risk (ICFR) ile birlikte "Sinemacılar Saldırı Altında" başlıklı bir panel yapıldı.

Gezi davasında 18 yıl mahkûmiyet alan yapımcı Çiğdem Mater'in arkadaşı ve yönetmen Sinem Sakaoğlu bu etkinlikte yaptığı konuşmada "Çiğdem Mater, eleştirel düşünen, bağımsız bir sinemacı. Venedik Film Festivali'nden ödüller almış bir yapımcı, bugün burada, aramızda olmalıydı. Onun yerine Gezi Davasında saçma suçlamalarla 18 yıl ceza aldığı için İstanbul'da bir hapisanede. Çiğdem bir sabah 6'da, bir film çekimi için, yani işini yapmak için bulunduğu bir kasabada kaldığı otel odasında gözaltına alındı. O gözaltıyla başlayan hukuki süreç, belki de hukuki taciz süreci demek daha doğru olur, üç yıl sonunda hapis cezasıyla sonuçlandı.

Davanın Çiğdem'in de mahkemeye pek çok kere söylediği gibi kötü bir film senaryosunu andıran detaylarına girip bu saçma davaya meşruiyet kazandırmak istemiyorum. Tek bir detayına değineceğim ki o da Çiğdem yapmadığı, yapmayı sadece düşündüğü, çekilmemiş bir film ile suçlanarak ceza aldı ki film yapmak veya yapmayı düşünmek kanunen suç da değil" dedi.

Sakaoğlu konuşmasının devamında Çiğdem Mater'in Bakırköy Kapalı Kadın Cezaevi'nden göndermiş olduğu mektubu okudu.

Sevgili Venedik Film Festivali ekibi, sevgili sinemacılar İstanbul Bakırköy'deki bir kadın cezaevinden yazıyorum size, sesimin İran'dan, Afganistan'dan, Ukrayna'dan, Rusya'dan duyulacağını umarak :)

Zor zamanlarda, hiç öyle görünmese de zor bir işi yapmaya niyetlenmişiz meğer. Her gün dünyanın bir yerinden tutuklanmış sinemacıların haberini almamız boşuna değil. Yine de, dayanışma ve küresel destekle, doğru yolda, doğru bildiklerimizi yaptığımızı her an hissediyorum. Tahran'daki bir hücrede ya da Kabil'de yeraltına çekilmek zorunda kalmış bir sanatçıda söylediklerimin karşılık bulacağına, bulduğuna eminim.

Özgür zamanlarda, festivallerde buluşmak ümidiyle, çok teşekkürler!

Ünlü balerin ve solist, opera ve bale sınavını iptal ettirdi

Melek Özde Serter, sözleşmeli personel alımıyla ilgili sınavı kazananların önceden Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü yöneticileri tarafından belirlendiği iddiasını mahkemeye taşımıştı.

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'nün Sözleşmeli Sanatçı Alımı Sınavı, kurum yöneticileri tarafından yapılan usulsüzlükler nedeniyle mahkeme kararı ile iptal edildi.

İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nde yıllarca solistlik ve baş dansçılık yapan Melek Özde Serter, 29 Mart 2021 tarihinde gerçekleştirilen sınavda başarısız bulundu.

Serter, yapılan sınavın puanlamasının adayların sınav başarısına göre değil, önceden Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü yöneticileri tarafından belirlendiği iddiasıyla konuyu mahkemeye taşıdı.

Ankara 5. İdare Mahkemesi olaya dair şu değerlendirmeyi yaptı:

“Sınav tutanakları incelendiğinde; tutanaklarda sınava giren bütün adayların isimlerine ve isimlerin karşısında adaylara takdir edilen puanlara yer verilmekle yetinildiği, tutanaklarda adayların performanslarının değerlendirilmesine yönelik herhangi bir değerlendirme kriterine ve takdir edilen puanların gerekçelerine yer verilmediği anlaşılmıştır. Bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde; söz konusu sınavın nesnel ve objektif bir şekilde gerçekleştirilmediği sonucuna varılmıştır. Dava konusu sınavda bu yönlerden hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır”

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline oybirliğiyle karar verildi. (KAZETE HABER MERKEZİ)

Film tanıtımı; Demir Çeneli Melekler

Bu filmi izlerken biraz zorlandım açıkçası. Çünkü sesli betimlemesi yoktu.

Kadına yönelik şiddetin artarak devam ettiği bugünlerde hangi filmi takipçilerimize tanıtısam diye epey bir düşündüm. Aslında kadına yönelik şiddet olgusunun her dönemde var olduğunu ve kadınların her dönemde mücadele içinde olduğunu gösteren bir film olması nedeniyle Demir Çeneli Melekler filmini seçtim.

1912 Amerika’sının önemli olaylarından birine ışık tutan bu film, o dönemin siyasi süreçlerinden olan oy kullanma mücadele hakkını anlatıyor. Filmde Amerikan kadınlarının oy haklarını kazanmaları için kendi hayatlarını riske atan Alice Paul (Hilary Swank) ve Lucy Burns (Frances O’Connor) adlı iki genç kadın ve diğerlerinin gerçek hayat hikâyeleri yer alıyor. Gerçek karakterler olan Alice ve Lucy, kadınlara oy hakkı için başlattıkları bu feminist hareketle onların da hükümet görevlerinde çalışabilmesi için mücadele ediyorlar. Bu filmde kadınların kendileri için verdiği mücadelenin yanı sıra, kendi içlerinde girdikleri çekişmelere de yer veriliyor. Çünkü birçok kadın Alice Paul ve Lucy Burns’a destek olmaya çalışırken bir kısım kadın ise destek olmaktan ziyade çoğu zaman birçok erkek ve parlamento gibi bu feminist harekete engel teşkil ediyorlar. Fakat bütün bu zorluklara rağmen Amerikan kadınları mücadelelerinde başarılı olurlar ve oy kullanma hakkını kazanırlar.

Gelecek sayıda buluşmak dileğiyle sevgiyle ve umutla kalın.

8 Eylül 2022

UYUMSUZ KADINLARI İNCİTMEYİNİZ

YAZAN: Ergül ALTAN

erguraltan@gmail.com

Kahve pişirirken kendime ya da şampuanlarken saçımı, hıçkırı hıçkırı ağladığım oluyor ve sen bana diyorsun ki bayım, “siz kadınları anlamak mümkün değil!” Oysa sen çiçeklerimi de anlamadın, kedimi ve kuşları da...

Sardunyamla konuşmam saçma bir durum senin için, fesleğenimi usulca okşamam ve avuç içime serpilen fesleğen kokusuyla mutlu olmam da öyle. Niye kokuları beraber duyumsayamıyoruz, hiç düşündün mü? Bir tutam kekik koklasak seninle yan yana, bir bebek kokusuyla sevinsek ve yağmur sonraları toprağa siniveren o büyülü kokuyu içimize çeksek attığımız her adımda; niye kokulardan bu kadar uzaksın ki...

Bir kadın niye saklanır odalar içinde bayım? Bir kadın, yıkadığı çamaşırları ipe asarken, sutyenlerini niye saklar bir erkek gömleğinin ardında? Memelerimden niye tahrik olmuyor hiçbir kedi ve kırlangıçların göçlerini seyrederken niye doluyor gözlerim...

Radyo tiyatrosu dinleyebilirdik, sana cazip gelmedi bu. Şiir yazdığımı biliyorsun, demedin bir kez olsun, “bana bir şiir oku” diye. Ben atları seviyorum, at yarışlarını değil. Rengârenk, plastik, can yakmayan topları seviyorum sonra; küfürlerle, sevgisizliklerle, kibirlerle kutsanan futbol maçlarını değil...

Babam beni çok döverdi. Pişirdiğim pilavın dibinin tutması dövme gerekçesiydi beni, bir aşk şarkısı mırıldanmam da öyle. Annem beni hiç dövmezdi. “Senin cezanı Allah verecek” derdi. Beni dans ederken görmesi ve evrim teorisi üzerine okuduğum kitapları incelemesi, “iyi ki babanın haberi yok bunlardan, seni doğurmaz olaydım” demesi için yeterli bir sebepti...

Evet, beni dövmüyorsun bayım, küfür de etmiyorsun bana; sana nasıl teşekkür etsem bilmem ki! Benim bir yanımda hep eksik kaldı, ruhum hep yaralı. Gökyüzünü saatlerce seyredebiliyor olmam, beni psikiyatriste yönlendirmeni gerektiriyor sana göre. Ya da bir odanın içinde şiirlere vermem kendimi, öpüp bağrıma basmam kedimi, “kendine çekidüzen ver artık, bu böyle gitmez” diye uyarılmamı gerektiriyor senin tarafından.

Kâğıt kayık yapmayı birkaç gün önce öğrendim ben, yaşımda yirmi sekiz. “Kâğıt kayık yapmayı öğrenmeden ölebilirdim, çok şanslıyım” dediğimde sana ve gösterdiğimde kayıgımı, “bu mu marifet?” diye çekip gittin. Niye bir kâğıt kayığı yüzdüremiyoruz seninle bir su birikintisinde ve düşler kuramıyoruz; bu mu senin marifetin bayım...

Gündelikçi de oldum, tezgâhtar, kasiyer, sekreter de. Gücüme giden ne biliyor musun? En küçük bir dalgınlığımda ve hoşnutsuzluklarında, hemcinslerimin de beni kınaması ve kendi çaplarında bana haddimi bildirmesi... Ben kimseyi kınayamam oysa. Kin tutacağıma çiçeklerimle ilgilenirim, yaftalayacağıma kedimle dertleşirim ve trip atacağıma içinden kuşların geçtiği hayallere tutunurum...

Uyumsuzum ben bayım. Uyamadım size, dünya işlerine, dinlere, ahlaklara, törelere. Uyumsuz bir kadını ve ölüme yakını nicedir. Bir günlüğüne de olsa, uyumsuz kadınları incitmeyiniz...

İntihar etmemi engelleyemez hiçbir psikiyatrist. Gel gör ki, çiçeklerim dedi, “kal”, kedim dedi, “gitme”, kuşlar dedi, " bakma göç ettiğimize, gelip konacağız yine pencerene...”

“Ah, bize benziyor kederin; ama çok güzel gülümsüyorsun” dedi bana bugün bir Çingene...

27 Ağustos 2022

BACİYÂN-I RÛM (ANADOLU BACILARI)

YAZAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Anadolu Selçuklularının dönemine ve Osmanlı Devleti’nin ilk kuruluş yıllarına bakıldığında, üyeleri Türkmen kadınlarından oluşan bir örgütlenme göze çarpar. Bu örgütün adı “Bacıyân-ı Rûm”dur. “Bacıyân” malum, birbirlerine “baci” diye hitap eden kadınların o zamanki çoğul halidir; “Rum” sözcüğü ise eski Türkiye Türkçesinde Anadolu için kullanılan “Roma diyarı” tamlamasından gelir. Bilindiği üzere Anadolu Türklerden önce Bizans’a aittir ve Bizans’ın bir adı da Doğu Roma’dır.

Kimdir bu kadınlar. Az önce de belirtildiği gibi söz konusu kadınlar Türkmen’dir ya da Türkmenler ağırlıktadır. O dönemde “Türkmen” dediğimizde akla ilk gelen, Ön Asya’ya akın eden göçebe Türk topluluklarıdır. Bunların bazıları göçebe yaşamlarını sürdürürken bazıları da yerleşik yaşama geçer. Tarihçilere göre bu toplulukların dinsel inançları bir tür mistik-tasavvufi İslam yorumu olan Sufiliktir. Günümüz Türkiye’sinde yaşayan Türkmen kökenli yurttaşlarımız arasında Alevilik oldukça yaygındır. Bacıyân-ı Rûm örgütlenmesinin Anadolu’nun esnaf ve zanaatkâr örgütlenmesi, yani bir tür lonca örgütlenmesi diyebileceğimiz Ahilikle de ilişkili olduğu anlaşıyor. Üzerinde durulan bir diğer olasılık da uç beyliklerindeki Türkmen kabilelerin ordularının içinde bulunan cengâver kadınların bu örgütlenmeyi oluşturdukları tezidir.

Nitekim Bacıyân-ı Rûm örgütlenmelerinde yapılan meslekî eğitim çalışmaları arasında bazı zanaatların yanında askerlik eğitiminin olduğu da belirtilir. Tarihçiler, Moğolların 1243’teki Kayseri kuşatmasına karşı savaşanlar arasında kadınların da olduğunu kaydeder.

Bazı kaynaklara göre Bacıyân-ı Rûm kadınları dokudukları halıları ve kumaşları başta İstanbul olmak üzere dönemin Bizans kentlerine ihraç etmişlerdir. Keza Osmanlı Devleti’nin kuruluş dönemindeki ilk piyade üniforması Bacılar tarafından üretilmiştir. Yeniçerilerin kullandığı “bükme elif tac” adı verilen akbörkler de (başlıklar) yine Bacılar tarafından imal edilmiştir.

Ancak söz konusu örgütlenmenin sadece ticari değil, bir tür sosyal dayanışma ağı olduğu görülmektedir. Satılan ürünlerden elde edilen gelirin bu türden dayanışma etkinlikleri için kullanıldığını da tahmin edebiliriz. Araştırma sonuçlarına göre Bacıyân-ı Rûm üyeleri kimsesiz kadınları ve çocuklarını koruma altına alır, yaşlı kadınların bakımını üstlenir, genç kızları evlendirir, ahi tekke ve zaviyelerinde ağırlanan misafirlerin hizmetleriyle ilgilenir, maddi sıkıntı içinde olanlara Ahiler tarafından oluşturulan orta sandıklarından yardımda bulunurlar vs.

Buraya kadar anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere Bacıyân-ı Rûm örgütlenmesi hem eğitim hem üretim hem de sosyal dayanışma etkinliklerinin iç içe geçtiği bir yapıdır. Tıpkı Ahilikte olduğu gibi Bacılarda da usta çırak ilişkisi geçerlidir. Bu ilişkinin uzun ömürlü olduğu anlaşılıyor; çünkü usta, öğrencisinin ticari faaliyetlerinden, eğitiminden sonra da sorumludur.

Eğitim alıp veren, çalışıp üreten ve kendi ürünlerini pazarlayabilen, sosyal dayanışma ağı kuran ve hatta yerine göre eline silah alıp yaşadığı kenti savunan kadınların sosyal statülerinin, Osmanlı toplumunun ilerleyen yüzyıllarıyla kıyaslanamayacak kadar iyi olduğu açıktır. Öyle ki Moğol istilasından sonra Ahilerin ve Bacıların sığınağı haline gelen Ankara, Osmanlıların eline geçene kadar hep birlikte yönetilir.

Ezel Akay'ın yönettiği, başrollerini Haluk Bilginer ve Beyazıt Öztürk'ün paylaştığı “Hacivat ve Karagöz Neden Öldürüldü” adlı filmde izlediğimiz kimi sahneler bize Bacıyân-ı Rûm kadınları hakkında bir fikir verebilir. Filmde izlediğimiz rahat giyimli, hakkını kollayan, müdahaleci ve yerine göre de cengâver kadınlardan söz ediyorum. Bir iddiaya göre bu filmin doğrudan tarihsel gerçekleri anlatmak gibi bir derdi yoktur. O yüzden filmin analizi kapsamında şu satırları okuyabiliyoruz: Döneme ait kadın imgesinin tarihsel olmadığını Türk toplumunda yaşayan herkes kolaylıkla anlayabilir. Kadınlar açık giyimli, sosyal hayatta aktif rol alabilen; hatta savaşılabilen aktörler olarak yansıtılmış. Bunun tarihsel bir olgu değil de çağdaş bir arzunun filme yansıtılması olduğunu söyleyebiliriz. Genç cumhuriyet laik kesiminin bir projeksiyonu olarak Türk tarih filmlerinde genelde kadının rolünün farklı yansıtıldığı da bilinen bir gerçektir. (<https://www.dmy.info/hacivat-ve-karagoz-neden-olduruldu-filminin-analizi/>)

Orhan Gazi'nin, Hacivat'la Karagöz'ün yaşadığı dönemin Bursa'sını bilemiyorum. Kadınların giyimleri konusunda da bir şey söyleyemeyeceğim. Ancak o dönemin Anadolu'sunda böyle kadınların olduğunu Bacıyân-ı Rûm kadınları bize hatırlatıyor. Kanımca Bacıyân-ı Rûm hareketi, Anadolu topraklarındaki modernite öncesi bir tür feminist örgütlenme olarak görülmelidir. O yüzden de günümüz Türkiye'sindeki feministlerin, tarihin neredeyse unutulmaya yüz tutmuş bu çok özel ve değerli tecrübesine daha fazla önem vermeleri gerektiğini düşünüyorum.

Kaynak:

Ecenur Güvendik, Sivil Toplum Okumaları Stajyeri

ARIKOVANI

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Buket BAŞARAN AKKAYA

KONUK: Oyuncu, dublaj sanatçısı Burcu BAŞARAN YANGER

Buket: Oyuncu ve seslendirme sanatçısı Burcu Başaran Yanger’le birlikteyiz. Merhaba Burcu Hanım.

Burcu: Merhaba.

Buket: Bugüne kadar hem seslendirme sanatçısı, hem de oyuncu olarak tanıyoruz sizi. Nasıl ve ne zaman başladı bu yolculuk?

Burcu: Aslında oldukça erken diyebilirim, sekiz yaşındaydım. 1980 yılında TRT’nin açmış olduğu sınavı kazanıp hem eğitime hem de seslendirme yapmaya başladım. Ardından 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi oyunculuk bölümünü bitirdim. Hala da bu işi sürdürüyorum. Ayrıca dublaj yönetmenliği ve eğitmenlik yapıyorum. Öğrenci yetiştiriyorum hem oyunculuk alanında, hem de seslendirme ve dublaj alanında. Bugüne kadar seslendirdiğim birçok reklam filmi, dizi yabancı ve yerli film ya da bizim Ay Vi Ar dediğimiz operatör seslendirmeleri, bilgisayar oyunları vs. bolca var.

Buket: Çok güzel dublajın kelime anlamı nedir?

Burcu: Dublaj İngilizce Da Bing yani ikilemek anlamına geliyor. Günümüzde duble etmek olarak da açıklanabilir. Artık dilimizde yer etmiş bir kelime, yabancı dilden geçen bir sürü kelime gibi. Artık dublajda Türkçe olarak bize çoğu kulağımıza yabancı gelmeyen bir kelime... Kısaca seslendirme, dublaj diyebiliriz. Bu arada şunu da eklemek isterim; yaptığımız şey aslında birebir bu. Yani duble etmek ama seslendirme ve dublaj arasında da bir fark var. Görüntülü olarak bir karakteri; animasyon olabilir ya da normal bir karakter olabilir. Görüntülü olarak bir şey seslendiriyorsak buna dublaj diyoruz. Görüntü olmadan yaptığımız iş, yani şu anda bu yaptığımız röportaj seslendirmeye giriyor. O ayrımı da belirtmek isterim. Bazen kafalar karışabiliyor.

Buket: Çok teşekkür ederim çok güzel açıkladınız. Peki, nasıl dublaj sanatçısı olunur?

Burcu: Şimdilerde dublaj eğitimi veren birkaç yer var aslında. Birçok yer var ama hepsi çok iyi değil, ne yazık ki. Yani merdiven altı dediğimiz dublaj stüdyoları olduğu gibi, böyle hani saati 35 TL eğitim veren yerlerde var tabii ki. Bunu fiyatla ölçemeyiz ama hani her yer çok iyi değil. Ama gerçekten iyi eğitim veren birkaç yer var. Bu kurslarda kendini ifade etme ve diksiyon dersleri

verilmesinin yanı sıra dublajın nasıl yapıldığı da öğretiliyor. Aslında dublaj eğitimi biraz da usta çırak ilişkisi içinde gelişiyor. Ben de bu işi çok büyük ustalarla çalışarak öğrendim.

Buket: Çok güzel bu arada...

Burcu: Çok özür diliyorum şunu da söylemek istiyorum, bazen sorular geliyor; bu usta çırak ilişkisini anlatınca ‘sizin ustalarınız kimler’ diye. Ne mutlu bana ki, çok ustam oldu benim ve bu işin gerçekten duayenleri benim ustam oldu.

Buket: Çok şanslısınız.

Burcu: Evet gerçekten çok şanslıyım. Örneğin yeni kaybettik hala inanamıyoruz. Hala şoke vaziyetteyiz. Sağ olun Sungun Babacan daha çok yeni iki gün önce kaybettik. Sungun Babacan benim ustalarındandır. Ne mutlu Bedia Ener vardır. Zekai Müftü oldu, Alev Sezer, İstemi Betil, Ayşegül Devrim, Mümtaz Sevinç. Yani saymakla bitiremem de diğer ustalarım saygısızlık olmasın ama en çok çalıştığım ustalar Müdrike Coşansu. Biz bu ustalardan öğrendik bu işi. Dolayısıyla biz onların çıraklarıyız. Çok da iyi öğrendik ama şimdilerde ne yazık ki bu iş çok da usta çırak ilişkisi ile yürüyemiyor. Teknolojik anlamda da ne yazık ki Sistem buna izin vermiyor. Keşke öyle ilerleseydi.

Buket: Anlıyorum sizi. Peki, sevgili Burcu Hanım kimler dublaj yapamaz?

Burcu: Dublaj sanatçısı olmak için her şeyden önce iyi bir diksiyona ve temiz bir sese sahip olmak gerekiyor. Yani sorunsuz, kısık olmayan, nodülsüz bir ses gerekiyor. Ya da bir takım fiziksel problemler de olmamalı. Yani örneğin; peltekseniz, kekemeyseniz... Ayrıca diksiyon ve fonetik kurallarına da uygun ve bu işin eğitimini almış biri olmanız gerekiyor. Onun dışında evet, sesinizin güzel olması karakteristik olması size bir adım daha öne taşıyor ama çok da şart mı? Hayır değil.

Buket: Peki dublaj şu anda Türkiye’de ne durumda ve Türkiye’de dublajın tarihçesi nerelere dayanıyor?

Burcu: Türkiye dublajın en iyi yapıldığı ülkelerden biri, hatta birincisi bile diyebilirim. Bu sadece bizim fikrimiz değil. Çok sık yurtdışından insanlarla birlikte çalışıyoruz. Özellikle de Amerikalılar bizim bu konudaki hızımıza becerimize ve çıkan işe beğeni ve gıptayla bakıyorlar. Çünkü gerçekten biz bu işi çok kısa zamanda ve çok iyi yapabiliyoruz. Biraz o sanıyorum ırkın pratik bir ülke olmasından kaynaklı bilmiyorum. Çok da böyle şeyler söylemeyi sevmiyorum ama biz pratik düşünen insanlarız aslında... Sanıyorum bunun da etkisi. Biraz dublajda çabuk olmak, uyanık olmak gerekiyor.

Türkiye’deki dublaj çok eskilere dayanıyor. Ta ki eski zamanlardaki Türk filmlerine kadar uzanıyor. Ferdi Tayfur ve Adalet Cimcoz’larla başlıyor bu iş.

Buket: Bu çocukluğumuzun sanatçıları...

Burcu: Evet aynen öyle... Eskiden dublaj daha meşakkatli ve daha saygıdeğer bir iş olarak kabul ediliyordu. Bizim ustalarımızın anlattığı elektrotlardan öğrendiğimize göre gerçekten çok zormuş. Bunun bir kısmına da ben de yetişebildim ama tabii ki ilk zamanlarına değil. O zaman bizim elimizdeki gibi çoğaltılmış tekstler yokmuş. Sanatçılar söyleyecekleri replikleri ezberleyerek kayda girerlermiş. Cümle cümle seslendirme yapılmış. O zamanlar makaralı bantlarla kayıt yapılmış. Lub denilen bir sistem varmış. Yani insanları bir kere dilleri sürçerse bir şekilde, takılsalar mesela, ya da ağızları oturtamasalar, senkron tutmasa oldukça geriye gitmeleri gerekiyormuş.

Buket: Bayağı bir sıkıntı...

Burcu: Tabi. Hâlbuki şimdi teknolojiden yararlanıyoruz. Onların çektiği sıkıntıların hiçbirini biz çekmiyoruz artık.

Buket: Maddi ve mesleki anlamda tatminden söz edebilir miyiz?

Burcu: Ben bu ülkede sevdiği işi yaparak para kazanan şanslı azınlıktan sayarım hep kendimi. Ben bir oyuncuyum. Dublaj da benim işimi bir parçası. O yüzden mesleki anlamda çok tatmin oluyorum ama maddi anlamda aynı şeyleri söyleyemem. Benim bu meslekteki 42. yılım. Yani 41 yıl bitti artık 42'ye girdim ama ne yazık ki çok tatmin olduğumu söyleyemeyeceğim maddi anlamda. Çünkü dublaj Türkiye'de ne yazık ki bu anlamda hak ettiği yerde değil. Özellikle de yurtdışıyla Avrupa'yla Amerika'yla karşılaştırıldığı zaman arada büyük uçurumlar, büyük farklar var ama bizim bir sendikamız var. Oyuncular Sendikası ve bunun bir birimi olarak artık bizim mesleğimizin bir adı kondu. Bu daha yeni oldu. Seslendirme oyuncusu ya da mikrofon oyuncusu olarak meslek tanımımız yapıldı. Ne mutlu ki bir taban fiyat belirlendi. En azından bu fiyatın altına düşülmesini biz de engelledik.

Buket: Engellemiş oluyorlar.

Burcu: Evet. Yavaş yavaş telif hakları elde etmeye çalışıyoruz sendikaya bağlı olduğumuz için. Telif hakları ile uğraşıyoruz. Almaya başladık yavaş yavaş. Telif hakları ödenmeye başladı.

Buket: Sizin adınıza sevindim Burcu Hanım.

Burcu: Teşekkür ederiz. Umarım daha iyi gelişmeler olacak el birliğiyle

Buket: İnşallah. Peki dizi filmlerde mankenler ya da medya dünyasındaki popüler olan insanlar başrolde oynuyorlar. Bu insanlar da dublaj yapabiliyorlar mı?

Burcu: Bu güzel bir soru. Bizler tiyatro eğitimi almış oyuncular olarak hala işimizi yapıp bir taraftan da kendimizi eğitmeye, geliştirmeye çalışırken; sadece medyatik olduğu için sizin 0,03 TL'ye yaptığımız dublajı 0,13 TL'ye onlar yapabiliyor. Sadece medyatik oldukları için! Evet, sadece medyatik oldukları için bunu yapmak ne kadar doğru bilemiyorum ama popülerite denen bir şey var

ve rağbet görüyorlar ama benim çıkaracağım işle onlarınkinin arasında iş kalitesi anlamda dağlar kadar fark varken sırf isminin hatırına böyle bir şey yaptırılıyor olması çok yazık.

Buket: Maalesef...

Burcu: Ama ne yazık ki hayat gibi bu sistemde çok adil değil. Ayrıca artık yerli dublaj animasyon dışında çok nadiren yapılıyor. Çünkü artık yerli dublaj pek kalmadı. Filmler ve diziler sesli çekiliyor.

Buket: Evet. Peki, Sevgili Burcu Hanım öykündüğümüz bir sanatçı var mı?

Burcu: Çok var. Yani bütün ustalarım hepsi benim idolüm ve onlara tabii ki çok öykündüm. Hala da öykünürüm. Çok kıymetli ustalardan demin adını saymadıklarımı şimdi söyleyeceğim. Jeyan Tözüm, Alev Emre, Bedia Ener Öztep, Ayşegül Devrim. Bunlar benim ustalarım idollerim ve öykündüğüm sanatçılar. Çok takdir ettiğim dublaj sanatçıları ve aynı zamanda çok da iyi oyunculardır. Onlarla da çalışma fırsatı bulabildiğim için çok şanslıyım. Bir kere daha söylemiş oldum.

Buket: Peki, dublajda Türkçeyi kaybetme riski var mı?

Burcu: Evet. Yani dublajda Türkçeyi kaybetme riski oldukça fazla. Çok iyi kullanmak gerekir Türkçeyi. Bizler de gelecek nesle iyi şeyler öğretmek, doğrusunu göstermek zorundayız diye düşünüyorum. Bu bizim sorumluluğumuz. Dil, organik bir şey. Yani gelişen bir şey olduğu için, bizim her şeyden önce kendimizi geliştirmemiz gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü ne kadar dikkat ederseniz edin, etrafımızda öyle bir dil dejenerasyonu var ki, sizler de farkında olmadan o çarkın bir dişlisi olarak buluveriyorsunuz kendinizi. Çünkü maruz kalıyorsunuz. Onun için bir otokontrol mekanizması geliştirmemiz gerek. Emin olmadığımız şeyleri ustalarımıza danışarak, Türk Dil Kurumu ya da İmla Kılavuzlarına başvurarak öğrenebiliriz ki; söyleyişini duyabileceğiniz sesli sözlüklerde var. Türk Dil Kurumu'nun var mesela. Türkçeyi kaybetme riski de bilinçsizce yapılan dublajda Türkiye'de var ne yazık ki. Yani sadece ağız dolsun gerisi önemli değil şeklinde. Maddiyatla da ilgili... Taşeron firmaların, özel kanalların da bu işte parmağı var ne yazık ki. Amaç işi ucuza getirmek. Kalite artık ikinci planda... Yani iyi çevirmenler, iyi konuşmacılar, iyi teknik imkânlar yoksa kaliteli bir dublajdan söz etmek mümkün değil. Yönetmen olarak da oraya oturtulan kişinin bilgili ve bilinçli olması gerekiyor. Yani sadece ağzın oturup oturmadığını, doğru senkron yapılıp yapılmadığını kontrol etmek değil yönetmenin görevi. Onu zaten teknisyen arkadaşlar yapıyorlar. Yönetmenin görevi çok daha farklı... Oraya yönetmen titri ile oturan kişinin bütün bunlara hâkim olması gerekiyor ama şu anda 'var mı' dersiniz çok az. Parmak sayısını geçmez.

Buket: Anlıyorum her şeyde olduğu gibi sizin işiniz de bayağı zor. Allah yardımcınız olsun. Peki senkron olayını biraz açar mısınız? Sanırım dizilerde ve filmlerde çok önemli.

Burcu: Evet zaten Türkiye'de dublaj bu yüzden çok iyi durumda. Senkron sesle görüntünün birebir eşleşmesidir. Yani görüntüde ağız hareket ederken siz erken ya da geç bitirirseniz ya da görüntüdeki karakter örneğin hapsirirken siz hapsirmayıp repliğe devam ederseniz işte burada senkron tutmamış olur. Ekrandaki ağız hala hareket ederken siz cümleyi erken bitirdiğinizde orada iki hecelik ağız hareketi varsa senkron tutmamış olur. Yani ses ve görüntünün birbirine eş olması haline senkron diyoruz.

Buket: Peki dublajda duygu işini nasıl çözümleyebiliyorsunuz? Sesinize verdiğiniz karakterle bütünleşmeniz söz konusu mu?

Burcu: Dublaj; sahnede olmak ya da bir film çekmekle aynı şey değil elbette ama oyunculuk duygusuz olmaz! Yani ister bizim meslek tanımımızın yapıldığı gibi mikrofon oyuncusu olur, ister seslendirme oyuncusu, ister sahnedeki oyuncu... Sonuç olarak bizim işimiz duygu işi. Adı üstünde oyunculuk işi. Oyunculuk da duygusuz olmaz ama dublaj tamamen tekniğe dayalı bir şey. Yani sesinizle oynamak... İçinizde onu hissetmezsiniz yani hissedebilirsiniz ama o an sahnede olmak gibi bir şey değil. Zaten bu mümkün değil. Çünkü bir saniye içinde ya da saliseler içinde plan değişir ve siz bir önceki planda ağlarken bir sonraki planda ya da sahnede gülüyor olmanız gerekebilir ya da doğum yapmanız gerekebilir. Diliniz sürçer, kayıt kesilir. Kayıt baştan alınır o zaman. Bunu gerçekten yaşayarak yapmaya kalktığınızda yapamazsınız zaten. Böyle bir şey çok da sağlıklı bir durum değil bu. Buna ne yarıştığınız zaman el verir, ne de psikolojiniz el verir. Zaten etrafımızda bir sürü etken var. Şimdi kulağımızda kulaklık var karşımızda monitör var. Kulaklığın bir ucunda orijinal ses var. Diğerinde kendi sesiniz var ve elimizde tekst var. Ya da ekranda... Artık elimize tekst çok nadiren alıyoruz. Ekranda akıyor tekst. Gözünüz sık sık yönetmeni takip etmek zorunda. Bir yandan da teksti deşifre ediyorsunuz. Bitmedi tüm bunları yapmak zorundayken bir taraftan sesinizle oynuyor ve diğer yandan da görüntüyü takip ediyorsunuz. Ağzında kalem mi var sigara mı içiyor karakter, hapsiriyor mu ona bakıyorsunuz. Yanınızda konuşmacı olarak başka bir arkadaşınız olabilir Artık şimdilerde pek olmuyor. Kanal sistemi dediğimiz bir sistemle tek tek giriyoruz kayda ama yönetmen rejiden size bir direktif verebilir. Bir duyguyu bu kadar etkenle hissetmek uyarıya diyeyim, etraftan bu kadar uyarıyı hissetmek zaten mümkün değil gerekmiyor da. Çünkü görüntü sizin görüntünüz değil ve siz sadece sesinizle oynamak durumundasınız Bu da sadece teknik bir iş değil. Tabii ki duygu veriyorsunuz ama bunu teknikle veriyorsunuz hissederek çok hissederek değil.

Buket: Anlıyorum. İyi bir dublaj için gerekli koşullar ne olmalı sizce?

Burcu: Her şeyden önemlisi çok çok iyi bir dublaj çevirmeni gerekiyor. Dublaj çevirisi farklı bir şey. Yani bir çevirmenin sadece yabancı dilden Türkçe'ye çevirmesi değil, aynı zamanda senkronu da tutturabilecek bir yeteneğe sahip olması gerekiyor. Ya da deneyimi diyeyim. Onun dışında tekstin puntosu bile sizin için çok önemli olabiliyor; Çok büyük olursa ilginiz dağılıbiliyor.

Küçük olursa yaşa göre de bazen okuyamayabiliyorsunuz. İyi bir konuşmacının o role giden bir sesi, iyi bir diksiyonu, iyi bir deşifresi olması gerekiyor aynı zamanda. Bir şey daha eklemek istiyorum. Az önce konuşmuştuk bir sürü şey yapmanız gerekiyor diye. Şimdi pratiklikten söz etmiştik. Örneğin herhangi bir aksilikte durmadan yola devam edebilmeniz gerekiyor. Tabii iyi bir teknisyen de çok önemli. Yani eli çabuk ve dikkatli olması gerekiyor ama siz elinizdeki teksti karşınızdaki monitörden de görüntüyü takip ederken, birçok şeyi kaçıra biliyorsunuz. Bu gibi durumlarda iyi bir teknisyene çok iş düşüyor. Yönetmenin de Türkçeye hâkim olması ve adı üstünde sizi iyi yönetebilmesi gerekiyor. Tabii ki önemli olan bir konuda iyi stüdyo koşullarına sahip olmak... Ses yalıtımı stüdyolarda çok önemli. Dışardan kamyon geçtiğinde, ya da bizim vardır meşhur stüdyo sineklerimiz sürekli mikrofonu konarlar. Bu sıralarda kaydı kestiğimiz çok olmuştur. İzolasyon çok pahalı bir şey ve bu yüzden de stüdyolarda pek tercih edilmiyordu eskiden. Şimdilerde ama daha iyi izole edilmiş stüdyolarda çalışıyoruz hatta Pandemi ile birlikte biz artık home stüdyo tabir ettiğimiz ev stüdyoları kurmaya başladık evlerimize. Artık küçük stüdyolarımız oldu. Benim de var. Bazen evden bazen stüdyolardan çalışabiliyoruz ama yalıtım gerçekten önemli ve stüdyoların yine ister home stüdyo olsun, ister gittiğiniz dublaj stüdyoları, sessiz bir havalandırma sistemine ihtiyacı var. Çünkü havasızlık ve sıcak sizin performansınızı olumsuz yönde etkiliyor tabii ki.

Buket: Bir dublaj sanatçısının partnerlerinden etkilenme söz konusu mu?

Burcu: Elbette etkileniyorsunuz. Yani demin de bahsetmiştim şimdilerde kanal sistemi dediğimiz bir sistem var. Tek tek girip çalışıyoruz ama keşke öyle çalışmasak. Çünkü birbirimizin tonlarına göre cevaplar veriyoruz. Partnerimizi duymak bu anlamda önemli bir şey. Bir de artık zaman problemi de var. Herkesi aynı zamanda bir araya getirmeyebiliyorsunuz. Benim onayladığım bir sistem değil. Keşke eskisi gibi olsaydı. Çünkü insan ögesini dışarda tutan bir şey kanal sistemi. Bir tek siz giriyorsunuz, konuşup çıkıyorsunuz ama eskiden öyle değildi. Bütün filmi, kadrosu birlikte girerdik biz kayda. Birinci sayfadan başlardı son sayfaya kadar beraber kayıt alırdık ve film hiç durmadan akardı. partnerinizin konuşma tarzı size uygunsa işiniz çok daha keyifli oluyor tabi ama artık dediğim gibi kayda tek tek girdiğimiz için bu zevkten mahrum kalıyoruz.

Buket: Anlıyorum Burcu Hanım. Peki, bugüne kadar hangi sanatçıları seslendirdiniz? Birkaç örnek verebilir misiniz?

Burcu: Tabi. Angelina Jolie var. Meg Ryan var. Julia Roberts var. Azra Akın Türk mankenlerden Azra Akın var. Onun dışında Sandra Bullock var. Çok var Andy Mac Double var. Çok var ve hatırlayamıyorum şu anda ve sayısız reklam filmi var. Filmler var. Normalde uzun metrajlı Brezilya dizileri var. Bazen oynadığımda sesli, eskiden sesli çekmediğimiz dönemlerde

kendimi de tabii ki ben seslendiriyorum ama insanlar sesinin bana ait olmadığını düşünüyorlarmış. Yüzümle sesimi bağdaştıramıyorlarmış. Bu da çok normal. Bu da olabilir.

Buket: Sevgili Burcu Son bir sorum. Kızınız Deniz'in de dublaj sanatçısı olmasını ister misiniz?

Burcu: Yani evet daha başında sayılır. Başında sayılır derken Deniz şu anda 13 yaşını bitirdi 14 yaşına giriyor ama Deniz benden erken başladı. 4.5 yaşından beri. Zaten daha okumayı yazmayı bilmezken beri benimle stüdyolara gide gele zaten dublaj yapmayı öğrendi göre göre. O biraz usta çırak ilişkisi oldu. Öğrendi ve zaten dublaj yapıyor çok da iyi yapıyor bana göre. Çok da iyi öğrendi. Seviyor da yapmayı. Onun için neden olmasın? İlerde de devam ettirebilir tabii.

Buket: Yani boynuz kulağı geçecek diyorsunuz öyle mi?

Burcu: Geçti.

Buket: Çok teşekkür ederim sevgili Burcu. Ben her ikinize başarılar diliyorum.

Burcu: Biz de çok teşekkür ederiz. Ben kızım adına da çok teşekkür ederim. Son bir şey daha söylemek isterim. Böyle bir soru gelmişti. Onu cevaplayamamıştım. Burada onu da eklemek isterim. Dublajında fiziksel anlamda bir sorun yaratıp yaratmadığını dublaj sanatçıları için sormuşlardı. Onu da yanıtlıyım şimdi. Bir mikrofonun karşısında ayakta da olsanız, oturur pozisyonda da olsanız sabit durmanız gerekiyor. Tabii ki hani eliniz kolunuz bedeniniz hareket edebiliyor ama çok sınırlı hareket edebiliyor. Teknik anlamda mikrofona belli bir açıda durmak zorundayız. O açıyı korumak için de sabit kalmamız gerekebiliyor bir süre. Bu da tabii hani, mesela benim belimde bir sorunum var. Bir bel ağrım var ve çok uzun süre oturduğum zaman sabit bir şekilde biraz belim açıkçası, 'ben buradayım' demeye başlıyor. Onun dışında eğer hani akciğerlerimizde bir sorun varsa, çok uzun soluklu bir şey konuşmanız gerekirse bazen nefes nefese kalabiliyor. Büyük abilerimiz ablalarımız da yaşadığımız örnekler. Evet, yani hani bu anlamda saçların çok büyük zararı var. Ha, benim saçlarım kıvrıkcık. Sürekli kulaklık taktığım için. Ben espri yapıyorum mesleki deformasyon diye. Çünkü sürekli kafamın üstünde kışkanç gibi kulaklık izi kalıyor saçlarımda ama hani sonuçta da 8 saat boyunca hiç aralıksız o koltukta oturuyor değiliz. Arada kalkıyoruz, dinleniyoruz. Gerekirse yapmak zorundaysak ara veriyoruz tekrar devam ediyoruz falan filan ama işimizi çok seviyoruz. O yüzden her işin zorluğu var. Bu anlamda ben kendi adıma konuşayım. Beni çok zorladığını düşünmüyorum. Belki de sağlıklı bir insan olduğum için beni çok zorlamıyor. Ama tabii ki bizim de mesleğimizin zorlukları elbette var. Sigortamız yok mesela. Dışardan sigorta yaptırmak zorundayız. Bu işe de şimdi bir çözüm getirmeye çalışıyoruz, sendikayla vs. ile. Bu tarz hani maddi manevi zorluklar yaşamıyor değiliz. Tabii ki yaşıyoruz. Ben bazen eve gittiğimde canım konuşmak istemiyor ve diyorum ki bugün çok konuştum, artık susmak

istiyorum. Bana soru sormayın. Ama her şeye rağmen işimi çok severek yapıyorum. Çok keyif alıyorum.

Buket: Biz de sizi dinlemekten çok keyif alıyoruz. Tekrar başarılar diliyorum.

Burcu: Çok teşekkür ederim.

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

SAPIK OLAN KİM?

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Geçtiğimiz günlerde şarkıcı Gülşen'in sahnede "İmam Hatipte okumuş daha önce kendisi. Sapıklığı oradan geliyor." sözleri büyük tartışma yarattı. Sahnede yarı çıplak yaptığı şovlarla asıl sapığın Gülşen olduğunu söyleyen ve imam hatiplilere hakaret ettiği için tutuklanmasını yeterli görmeyip katlini isteyenlerle; Gülşen'in aslında şaka yaptığını ve yanlış anlaşıldığı için özür dilediğini, bu nedenle tutuklanmasının yanlış olduğunu belirtenler tartıştı. Bu tartışmanın bu yazıya taşınmasının nedeni ise şehvet duygusu ve sapıklık kavramı arasındaki bağıdır

Sahi nedir sapıklık? Sapık olan kişi nasıl davranır? Neyi ve neden savunur yani gerçekten sapık olan kimdir? Pedofolinin nedenini, çocukların bedenlerini gösteren kıyafetler giydirilmesi olarak açıklayan sözde din adamı mı? "Sokakta et görmekten bıktık, bunların kocaları, babaları yok mu, niye kıskanmıyorlar, niye örtünmelerini sağlamıyorlar?" diye camide vaaz veren imam mı? Sahnede dans eden şarkıcı mı? On dört on beş yaşındaki kız çocuklarını okullarından alıp babaları yaşındakilerle evlendirip adına da çocuk gelin diyenler mi? Yoksa yaygın olarak kadın bedenini kullanarak insanları ekranda tutmayı hedefleyen anlayış mı?

Sapıklık kavramını tanımlamak için önce şehvet duygusunun neden var olduğunu bilmek gerekir. Şehvet duygusu, kadın ve erkeği birlikteliğe istekli hale getirerek soyun devamını sağlamak için vardır. Bu nedenle, bir kişinin duygusal olarak rızası alınmadan, kişiyi zorlayarak ve mutsuz ederek şehvet duygusunu tatmine çalışmak sapıklıktır ve sapıklığın hiçbir dini gerekçesi olamaz; çünkü her dini öğretinin temelinde insanın nefisini terbiye etmesi vardır. İnsan nefsi, insanın istek ve duygularından oluşur yani nefis terbiyesi demek insanın duygularını ve isteklerini kontrol etmesi için kendini eğitmesidir ve tüm dinlerde nefis terbiyesi önemlidir. Şehvet duygusunu kontrol etmek de nefis terbiyesinin temelini oluşturur.

Günümüzde İslam dünyasının içine düştüğü kör karanlığın temelinde şehvet duygusunu kontrol etme sorumluluğunu erkeğin taşımaması yatmaktadır. Bu nedenle kadının örtülü olmadığında erkeğin şehvet duygusunu uyandıracığı, erkeği korumak için kadının kapanması ve

erkeklerle aynı ortamlarda bulunmaması yani haremlik selamlık düşüncesi vardır. Bu düşünce ile kadının sosyal yaşamdan koparılması ve erkeğin emrine verilmesi toplumun gelişmesine engel olur. Maalesef bu zihniyeti hayata geçiren İŞİD, milyonlarca insana zarar vermiş ve bunu da İslam adına yaptığını duyurmuştur.

Oysa pek çok din gibi İslamiyet'te de oruç ibadettir ve oruç ibadetinin temelinde nefis terbiyesi vardır. Oruç tutarken sadece açlık ve susuzluk duygusu kontrol edilmez; şehvet duygusu da kontrol edilir. Şehvet duygusunun kontrolünün ibadet olarak yer almasının nedeni ise sapıklığın önüne geçmek için bedeni kontrol etme becerisini kazandırmaktır.

Bu gün ülkemizde şehvet duygusunu günah ve ayıp kavramları ile yok saymanın sorunları büyüttüğü yeni fark edildiği için ilköğretim programına mahremiyet eğitimi örtülülük, güven çemberi, özel bölge kavramı ile konuldu. Çocukları korumak için iyi bir başlangıç ama yeterli değil. Sadece çocuklarımız sapık insanların tehdidi altında değil ki gençlerimiz de tehlikede; çünkü gelişen teknoloji, şehvet duygusu üzerindeki ayıp ve günah kavramlarını sessiz sedasız kaldırıyor; insan ekran karşısında mahalle baskısından kurtulmak için sahte bir hesapla özgürlüğüne kavuşuyor. Bu nedenle sanal ortamda “kimsenin haberi olmaz” diye düşünen gençlerimiz risk altında.

Teknolojik ortamda olası tehlikelerden çocukları ve gençleri korumak için şehvet duygusunun tatmininde sapıklıkla ilgili durumların ne olduğunun öğretilmesi, şantaj gibi istenmeyen bir durumla karşılaştıklarında kimden nasıl yardım alacakları konusunda bilgilendirme yapılması gerekiyor. Nitekim “sanal sevişme”, uygunsuz görüntülerin paylaşımı gibi yazmaktan çekindiğim durumlar sosyal medyada var ve çocuklarımızı, gençlerimizi tehdit ediyor. Daha geçen gün bir anne, oğlunun kız arkadaşının uygunsuz fotoğraflar gönderdiğini ve bu fotoğrafları gördüğünü şaşkınlıkla anlattı. Maalesef bu tür paylaşımların şantaj malzemesi olarak kullanılması gençlerin sömürülmesini yaygınlaştırıyor.

Günümüzde reklamlarda bile şehvet duygusuna yönelik mesajların sıklıkla verilmesine alıştık. Mesela bir araba reklamında şuh bir kadının öpücük atmasını “araba reklamında kadının öpücük atmasına ne gerek var” diye sorgulamayı bırakalı çok oldu. Ancak sürekli bu mesajlarla büyüyen çocuklarda ergenlik erken yaşlarda kendini göstermeye başladı. Bugün ergenlik sürecinin erkene çekilmesini ve uzamasını, ön ergenlik kavramının oluşmasını sadece sağlıksız beslenmeyle açıklamak çok doğru bir yaklaşım değil; çünkü erken ergenliğin nedenlerinden biri de çocuğun şehvet duygusuna yönelik mesajlarla büyümesi. Bu mesajlar çocuğun şehvet duygusunu merak etmesi ve deneyimlemesine neden olduğu için ergenliğe girme yaşı gittikçe daha da küçülüyor.

Ayrıca metaverse uygulaması ile şehvet duygusunun sömürüsü gelecekte bugünkünden çok daha büyük sorunlar yaratacak; çünkü metaverse evinde oturan bir gence, hayalini kurduğu bir kişiyle birlikte olduğu hissini her boyutu ile yaşatacak bir teknoloji. Soru şu, “Metaverse ortamında

her türlü tatmini yaşama olanağı bulan çocukları ve gençleri sorumluluklarını yerine getirmesi için kim nasıl ikna edecek? Metaverse yanında ilkel kalan bugünkü teknoloji bağımlılığı karşısında bile aileler çaresiz.

Toplum olarak “İmam hatiplilere sapık denilmez; asıl sapık Gülşen “diye sorunun en basit ve saçma halini gündemde tutuyoruz. Oysa şehvet duygusunun sömürüsü teknolojiyle birleşerek devasa bir buz kütlesi olarak üzerimize geliyor, farkında bile değiliz. Bu sorunu gidermeye yönelik eğitim programları ve teknolojik koruma yöntemleri geliştirme gibi çözümlere odaklanmak yerine üstünü örtüyor; yokmuş gibi yapıyoruz. Oysa sorunu gören ülkeler çözüm arayışına girmiş bile.

İSVEÇTE ÖĞRENCİLER SINIFTA PORNO FİLM TARTIŞACAKLAR

İsveç’te bu yıl uygulamaya konulacak yeni müfredat kapsamında ilkokul ve ortaokul seviyesinde öğrencilerin derslerde pornoyu tartışacağı duyuruldu. İsveçli yetkililer bu uygulamayla çocuklara iyiye kötüyü ve rızayı göstermeyi hedefliyor.

‘The Big Porn Book’ adlı kitabıyla pornografinin sağlık, beyin ve toplum üzerindeki etkisini inceleyen bir analist olan Nina Rung, okullarda pornografiyi daha açık tartışmanın çocukların dijital arenada cinsel sınırlar hakkında daha fazla bilgi edinmesine yardımcı olacağını umduğunu belirtiyor. “

“Bizim gelenek ve göreneklerimizde böyle bir çözüm söz konusu bile olamaz” diyorsak bize uygun çözüm önerileri bulmak için hemen şimdi çalışmaya başlamalıyız.

Gelecek söyleşimiz içimizi ısıtan bize umut veren şefkat duygusu üzerine olacak. Görüşmek dileğiyle hoşça kalın.

4 Eylül 2022

Kaynak;

11/08/2022 <https://www.sozcu.com.tr> İSVEÇTE ÖĞRENCİLER SINIFTA PORNO FİLM TARTIŞACAKLAR

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

ROZA PARKS DÜNYAYI DEĞİŞTİREN KADIN

YAZAN: Aynur YURTSEVEN

Sivil Haklar Hareketinin annesi olarak bilinen Roza Parks, 20. Yüzyıla damgasını vuran İnsan Hakları aktivistiydi. 1776 yılında Kongre tarafından onaylanan Amerikan Bağımsızlık Bildirgesinde tüm insanların eşit yaratıldığı ve herkesin belirli haklara sahip olduğu belirtiliyordu. Peki, gerçekten Amerika’da herkes eşit haklara sahip miydi?

Eşit kabul edilen Amerikalılar beyaz, Anglosakson ve Protestan'dı. Beyazların üstünlüğüne dayalı bu yaklaşım, ayrımcılık ve ırkçılığın temelini oluşturdu. Irkçılık karşıtı mücadele ilk olarak Amerikan iç savaşında başladı. Kurumsallaşmış köleliğe karşı etkili bir mücadele vardı. İç savaştan sonra kölelik kurumu kalktı. Ancak ayrımcılık ve ırkçılık devam ediyordu. Bu mücadelenin sembol ismi, Roza Parks oldu.

4 Şubat 1913 Amerika Birleşik Devletleri Alabama Eyaletinde dünyaya geldi. Hayatının ilk yıllarını annesi, büyük annesi, erkek kardeşiyle birlikte yaşayarak geçirdi. Babası marangozdu ve kısa bir süre sonra anne ve babası ayrıldılar.

11 yaşına kadar öğretmen olan annesi tarafından evde eğitim verildi. Daha sonra Endüstri Kız Okuluna gitti. Büyük annesi ve annesinin rahatsızlığı nedeniyle okulu bırakmak zorunda kaldı.

1932 yılında evlendi. Eşinin desteğiyle eğitimini tamamladı. 1943 yılında İnsan Hakları Hareketinin aktif üyesi oldu. O yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nin Güney Eyaletlerinde siyahilere yönelik ırk ayrımcılığı yapıyordu.

Roza terzilik yapıyordu. 1 Aralık 1955'te iş çıkışı otobüse bindi ve beyazlara yer verme kuralına uymadı. Roza' nın isyanı, bu ayrımcı uygulamayı ortadan kaldıracak eylemler için ilk kıvılcımı çaktı. 1900 yılından itibaren uygulanan yasaya göre, otobüslerin ilk sıraları beyazlara, son sıraları siyahilere ayrılırdı. Arada kalanlarsa, yine beyazların oturabilecekleri koltuklardı. Ayakta kalan beyaz olduğunda, şoför siyahilerle beyazların oturdukları koltukları birbirinden ayıran 'Colored' işaretini otobüsün arka tarafına doğru götürüyordu. Siyahiler arkada yer yoksa ayakta durmak, ayakta duracak yer yoksa da otobüsten indirilerek bir sonraki otobüsü beklemek zorundaydı. Yasa, siyahi yolcularla beyaz yolcuların aynı koltukta oturmasına izin vermiyordu. İşte 1 Aralık 1955 günü Roza bu yasaya uymadı. Beyaz yolcular ayakta kalınca şoför, Roza ve onunla aynı sıradaki diğer siyahilerin arka sıraya geçmesini istedi. Roza' nın yanında, cam kenarında oturan erkek yolcu kalktıktan sonra Roza onun kalktığı yere kaydı. Şoför neden kalkmadığını sordu. Yanıt şöyleydi: "Çünkü kalkıp yerimi bir başkasına vermem gerektiğine inanmıyorum."

Şoför polis çağırdı. Roza, kamu düzenini bozmak suçundan tutuklandı. Siyasi hakları için çalışan sendika başkanı, Roza' nın kefalet parasını ödeyince tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Roza ve eşi, sendikanın aktif üyesiydiler. Bu tutuklama, Kadınların Politik Konseyinin başı çektiği Otobüs Boykotu Eyleminin örgütlenmesini sağlayan ilk adım oldu.

Roza' nın mahkemeye çıkarıldığı 5 Aralık günü, Montgomery' de yaşayan, neredeyse tüm siyahilerin katıldığı otobüs boykotu eylemi gerçekleştirildi. 40 bin kişinin yürüyerek işe gitmesi, şehirde yaşayan neredeyse herkesin dikkatini çeken bir eylem olmuştu. Roza o gün, mahkemece kamu düzenine itaatsizlikten dolayı 14 dolar para cezasına çarptırıldı. Bu boykot bir yıldan uzun süre, 20 Aralık 1956 tarihine kadar sürdü.

Ayrımcılık karşısında, ilk geniş kapsamlı eylem olarak tarihe geçti. Eylem başarıya ulaştı ve ayrımcılık uygulaması kaldırıldı.

Roza, haksız yere işten çıkarıldı ve beyazların tacizleri nedeniyle Montgomery'den taşınmak zorunda kaldı. 1966 yılında, Başkanlık Hürriyet Madalyasına layık görüldü. Ayrımcılığa karşı direnişin sembolü haline gelen Roza, 1979 yılında Naact'nın Spingarn Madalyasıyla ödüllendirildi. 1980 yılında Martin Luther Ödülüne layık görüldü. 1987 yılında kişisel gelişim ve gençleri bilinçlendirmek üzere Amerika'yı dolaştı. 1988'e kadar Amerikan Temsilciler Meclisi Üyesi John Conyers'in sekreterliğini yaptı. 1994 yılında, İsveç Stockholm'de Roza Parks Barış Ödülünü aldı. 1999'da Time Dergisi tarafından 20. Yüzyılın insan hakları savunucusu seçildi. Aynı yıl Kongre'nin altın madalyasına hak kazandı. Bu ödülü o dönemin başkanı Clinton'un elinden aldı.

20. Yüzyılın ilk 20 figürü arasında gösterilen Roza adına birçok kütüphane ve müze açıldı. 24 Ekim 2005 tarihinde öldüğünde, 92 yaşındaydı. Tarihe Sivil Halklar Annesi olarak geçti.

Roza 1990 yılında verdiği bir röportajda, otobüsteki eylemi hakkında şunları söyledi: “İnsanlar her zaman yorgun olduğum için koltuğumdan vazgeçemediğimi söylüyorlar. Ama bu doğru değil. Fiziksel olarak yorgun değildim, yaşlı değildim. 42 yaşındaydım. Teslim olmaktan bıkmıştım. Tek yorgunluğum buydu.”

Roza bir kadın olarak gerçek bir tarih yazmıştır. ‘I am Roza Parks’ adlı bir kitabı vardır. ‘The Roza Parks Story’ filmini izledim. Hepinizin izlemesini yürekten isterim.

Bir gün dünyayı ikiye bölen ekvatorдан, dünya halkları olarak, özgürce uçurtmalar uçuralım. Gökyüzü tanımımız olsun ama çok geç olmadan...

3 Eylül 2022

TUZ MU ŞEKER Mİ YAĞ MI?

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Benim annem, düşüp omuzunu kırmasaydı, bu nedenle de hareketleri kısıtlanmasaydı, belki Sümerolog Muazzez ilmiye Çığ gibi sağlıklı olarak daha uzun yıllar bizimle yaşayabilirdi.

Doktorlar tarafından ‘Tansiyon hastası’ teşhisi konulunca tuzu daha az tüketmeye başlamıştı annem. Bir gün sürahideki suyu masaya dökmek suretiyle elini yüzünü yıkamaya başlayınca bir tuhaflik olduğunu sezdik. Annemi hastaneye götürdüğümüzde, doktor, bedeninin aşırı tuzsuz kaldığını, bu tür bilinç sorununun da ondan kaynaklandığını söyledi. Ben, tuz eksikliği sonucu akıl sağlığı yaşayan birini daha tanıyorum. Bir arkadaşımın annesinde de aynı durumlar gözlenmişti.

Benim annem, her sabah çay bardağına iki kaşık şeker atanlardandı ve bazı fiziksel sorunlarına karşın, doksan altı yaşına dek yaşadı. Oysa birçok bilim insanı şekerin kanıtlanmış zararından söz ediyor.

Şekerin zararını kabul ederek ben de bir ara ayı şekersiz içmeye başlamıştım. Ancak bir süre sonra aydan hiç de tat almadığımı fark ettim. ‘Rakı içenler öldü de su içen ölmedi mi?’ mantığıyla yeniden şeker kullanmaya başladım. Yediğimiz, içtiğimiz neredeyse her şey zararlıydı ve şekerin zararı çok masum yani devede kulak kalıyordu.

Yıllar önceydi. Büyük oğlum beş aylıkken ishal olmuştu ve ben ona, büyüklerimizden öğrendiğimiz üzere, içine süt koymadan muhallebi yapmıştım. Ertesi gün doktora gittiğimizde, ocuğumu bir gün sütsüz bırakmış olduğum için doktordan sıkı bir azar işitmiştim. Oysa günümüzde, bir bebek on iki aylık olmadıkça inek sütüyle beslenmesi sakıncalı görülüyor.

Yine yıllar önce izlemiş olduğum bir televizyon programında çok yaşlı bir kadın köyünden sesleniyor kaşık kaşık tereyağ ile beslendiğini övünerek anlatıyordu.

Eskiden bugüne dek gördüklerim, işittiklerim, dahası deneyimlediklerim artık kafamı karıştırmaya başlamıştı. Hangisi doğru, hangisi yanlış; kesinlikle kafamda doğru bir yere oturtamıyordum düşüncelerimi. Evet belki referans almamız gereken tıptı, bilim insanlarıydı ama onların da zaman zaman yanıldıklarına tanık olmuyor muyduk? Örneğin yumurtada kolesterol olup olmadığı halen bir tartışma konusuydu. Bazı ilaçların insanlar üzerinde kullanımı da çelişkili durumlardandı. Bunu biraz açacak olursak; bir vertigo ilacı olan betaserc’in hastalara önerilmesi de doktordan doktora farklılık gösterebiliyordu. Şöyle ki, şikâyetler aynı olmasına karşın, bir doktor aynı hastaya dört günden fazla kullanmamasını önerirken, başka bir doktor bu hastanın betaserc’i senelerce kullanmasını salık verebiliyordu. İşte yukarıda saymış olduğum çelişkili durumlar, yalnızca bende değil, birçok insanda kafa karışıklığına yol açıyor.

Günün birinde tüm sorularımıza doğru yanıt bulmamız dileklerimizle.

İNCİ TANESİ

YAZAN: Aynur YURTSEVEN

Seferihisar’a arkadaşım ile gitmek için otobüs durağında bekliyorduk. İkimiz de engelli olduğumuzdan durakta bir türlü çözölmeyen sorunlarımızı konuşuyorduk. Engelsiz olanlar da konuşmaya katılıyor, birlikte çözüm üretiyorduk. Tam karşıda güzeller güzeli, bir ayağı engelli genç bir kadın oğluyla durağa, bizim yanımıza geldi. Bizimle birlikte konuşmaya ve çözüm üretme konuşmalarına katıldılar. Oturanlardan yaşça büyük bir bey yer verdi. Birbirimize kendimizi tanıttık. Adı Mine, oğlunun adı Yiğit’ti. Otobüs geldi, duraktaki yolcularla yol boyunca konuştuk.

Mine bizden, biz ondan ayrılmak istemiyorduk. Paylaşacağımız o kadar çok şey vardı ki Seferihisar’da bir kafeye oturduk. Mine, adı gibi inci tanesiydi. Bilinçli, sorunlarının farkında olan, çözüm üreten biriydi. Hayatını oğluyla birlikte nasıl kaliteli bir şekilde yaşayabileceğinin çabası içindeydi. Öyküsünü anlatmaya başladı.

Nasrettin Hocanın memleketi Akşehir’de doğdum. İlk ve orta eğitimimi tamamladım. Liseye başladığım yıl, aileme katkı sağlamak için onlarla birlikte kiraz toplamaya giderdim. Yine bir gün ağaca çıktım, indiğim dal kırıldı. Gözlerimi hastanede açtım. Doktorlar aileme, yaşama şansımın hiç olmadığını, yaşarsam da hayat boyu yürüyemeyeceğimi söylemişler. Aşama aşama yapılan ameliyatlar sonunda bir mucize beklenirken, yıllar geçiyor. Bende öyle bir inat başladı ki hayata tutunmak için elimden ne geldiyse yapmaya başladım.

Hastaneden çıktığımda artık benim ailem için farklı bir yaşam başlamıştı. Hep birlikte İstanbul’a göç ettik. Liseye başladım. Annemin sırtında gelip gidiyordum. Bu arada lise bitmişti. Yeniden hastane hayatına döndüm. Ameliyatlar, ameliyatlar... Az da olsa yürümeye başladım. Hızla iyileşiyordum.

Bu arada iş aramaya başladım ve buldum. Kasiyer olarak çalışıyordum. İş yerinde aşık olduğum kişiyle evlendim. Bir yıl sonra oğlum Yiğit oldu. Eşim engelli değildi. Evliliğim fazla sürmedi ve ayrıldık. Her evlilik engellilik nedeniyle bitmiyor kuşkusuz. Bizim evliliğimiz, toplumun baskısı nedeniyle bitti.

Yiğit benim için bir mucizeydi. Düşüncelerini açıkça söyleyebilen ve beni çok seven bir çocuktuk.

Yiğit’le konuştuğumuzda, “bir daha dünyaya gelsem ve bana annemi seçme şansı verilse, ben yine annemi seçerdim. Onunla gurur duyuyorum. Onu çok çok seviyorum.” Dedi.

İkisinin arasındaki anne-çocuk samimiyetini görmek, beni ve arkadaşımı çok mutlu etti. Seferihisar’dan İzmir’e dönerken, Mine ve oğlunu iyi ki tanıdık diye düşündüm. Onları hiç unutmayacağım. Onlar gerçekten inci tanesi gibiydiler. Hep öyle kalacaklarına bütün inancım tamdır.

Ailelerde sağlıklı anne-çocuk iletişiminin artması umuduyla.

3 Eylül 2022

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

BULUT İÇEN KIZ, DENİZİN KIZI

YAZAN: Şebnem KARAKUŞ

sebnemkarakus4@gmail.com

BULUT İÇEN KIZ

Fincan fincan demlenmiş bir bulut içmeden uyanamazdı
Gözleri denizi kuruttukça
Rüzgârı evcilleştirirdi.
Bembeyazdı bilekleri
Tek bir kelepçe izi bulamazdınız düşlerinde
Uğurlu rakamlarından, sıcacık kazaklar örür
Kat kat giydirirdi çocukluğunu
Onu karanlığından soymayı unutarak.

Uzun yolculuklara çıkmak istedi hep
Nereye gittiğini bilmeden
Her yeni yol hazırlığında
Belleğindeki pusula bozuluverirdi.

Başkalarının artıkklarını bulamazdınız tabağında
Umudu,
En gevrek simidi ilk dişleyen olmağı çünkü
Yine de suratını buruşturmazdı
Bir bulutun kenarına ruj lekeleri bırakırken.

DENİZİN KIZI

Martılara simit atar gibi
Geçmişten kalma hayaletlerini
Beyazlar giyinmiş kırık bir sevinçle besledin.
Kalbinde ritim bozukluğuydu el çırpmaların
Ritmi bozuk davulları şaheser bildin.

Kumsalda kurumuş denizyıldızları doğurdum
Saçlarını kuruttuğun güneşin kokusundan
Sen tüm ölü doğan ihtimallerin annesiydin
Beline geliyordu köpük köpük bir mavi
Kıyıya el sallayıp daha, daha derine kulaç atardın

Deniz kızı değil, denizin kızıydın çünkü.

Seni son kez

Kıyıya vuran bir kız çocuğunun ölü gözlerinde gördüğüm zaman

Son simidimi de martılara bırakıp

Kendime sakladım açlığını

Geçmişin gök gürültüsüydü karnımdaki gurultu

Rüzgârda ters dönen şemsiyelerime uyup

Göęe doğru yağmayı öğrendim.

DENEYİMLEDİKLERİM KEK VE KREP PİŞERKEN

YAZAN: Rahime SÖYLEMEZ ÇETİN

rahimecetin35@hotmail.com

Merhaba sevgili Umudun Kadınları takipçileri

Bu yazımda da çocukluğuma giderek deneyimlerimi paylaşmaya devam etmek istiyorum. Ben küçük yaşta mutfakta babaanneme yardım etmeye başladım. Kaç yaşında yardım etmeye başladım hatırlamıyorum ama annemin bana 14 yaşında pilav yaptırdığını çok iyi hatırlıyorum. Annem işe giderdi, babaannem de yemekleri yapardı; ben de ona yardım ederdim. Babaannemin yemekleri çok lezzetli olurdu. Halen o yemeklerin lezzetini arıyorum. Komşu düğünlerine ve mevlitlerine de gidip yemek yapardı. Babaannem mutfakta yemek pişirirken aynı zamanda yemeği nasıl pişirdiğini anlatırdı. 'Soğan şu kadar kavrulmalı, şu kadar tuz atılmalı!' gibi bilgiler verirdi ve ben et yemeğine tuzun sonlara doğru atıldığını küçük yaşta öğrendim. O zamanlarda iyi görüyor olsam da görme engelimden dolayı mutfakta zorlandığım şeyler oluyordu. Evimize misafir geleceği bir gün, annem yemeğin birini bana yaptırmıştı ve sofrada yemeği benim pişirdiğimi söyledi. Misafirler çok beğenmişlerdi ve ben çok mutlu olmuştum. Ondan sonraki günler, mutfakta yemeği daha çok severek pişirmeye başladım. İlerleyen dönemde, yemeklerin yanı sıra kek, poğaça, krep tariflerini de uygulamayı denedim.

Klasik kek ve böreklere göre yeni nesil kek ve böreklerin pişirilmesi biz görme engelliler için daha çok dikkat gerektiriyor. Kekimizi hazırlayıp fırına sürdükten sonra arada kontrol ediyoruz. Kekin kenarına parmağımızla dokunuyoruz, yumuşak dokudan sert dokuya geçmiş ise kekimiz artık pişiyor demektir. Kekimizin piştiğinden emin olmak için kekin ortasına kürdan veya bıçak batırıyoruz, kürdan veya bıçağın ucuna hamur bulaşmamış ise kekimiz artık pişmiştir.

Krep hamurunu hazırladıktan sonra tavaya bir yemek kaşığı sıvı yağ ilave ediyoruz, bir kepçe hamurumuzdan döküyoruz. Bir iki dakika sonra krep tavaşını hafiften sallıyoruz, tavanın içinde krep sallanıyorsa altı pişmektedir. Büyük boy spatulayı bir elimize diğer elimize ise havlu kâğıdı alıyoruz, krepin ortasına hafiften parmağımızı dokunuyoruz. Spatulayı krepin kenarından parmağımızın hizasına kadar sokuyoruz ve daha sonra spatulayı kaldırıp krep ters çeviriyoruz. 2. çevirme yöntemimiz ise krep tavaşının üzerine düz bir tabak yerleştiriyoruz, tavayı ters çeviriyoruz, tabaktan krep havlu kâğıt ile tavaya ittiriyoruz. Şimdilik bu kadar yeni paylaşımlarda görüşmek üzere, kolay gelsin.

25 ağustos 2022

UMUT ŞARKILARI

<https://www.youtube.com/watch?v=9eXIIRlt6mg>

NEDEN OLMASIN

KAYAHAN

Umut dünyası bu dünya
Herkes kendi dünyasında
Herkes kendi hülyasında
Her Gün bugün başka diye
Bugün dünden güzel diye
Bugün her şey güzel diye
Başlarken yeni güne
Bir umut
Bir umut içimizde
Yaşamak
Yaşamak gönlümüzce
Bir ömür
Bir ömür mutlulukla
Neden olmasın
Ha bugün ha yarın oldu olacak
Neden olmasın
Çoktan yıkılırdık biz çoktan
Umut olmasa
Ha bugün ha yarın oldu olacak

Kaç gün bitti

Ha bugün ha yarın oldu olacak

Neden olmasın

Neden olmasın

Ha bugün ha yarın oldu olacak

Neden olmasın

Ha bugün ha yarın oldu olacak

Neden olmasın

Neden olmasın